

Rahoitusmarkkinaraportti

3 • 2010

- Määräaikaistalletusten korot nousussa
- Kotimaisten pankkien näkymät kirkastumassa
- Irlannin pankeille lisää pääomitusta
- Identiteettitietojen kaappaaminen verkosta lisääntyy maksuvälineriikollisuudessa

Suomen Pankki

Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto

12.10.2010

Sisällys

1	Rahoituksen välitys	4
1.1	Määräaikaistalletusten korot nousussa	4
1.2	Suomi yhä lyhyiden viitekorkojen ja alhaisten asuntolainakorkojen maa	6
2	Pankit	8
2.1	Kotimaisten pankkien lähiajan näkymät kirkastumassa	8
2.2	Euroopan stressitestissä läpivalaistiin pankkien valtoriskit	10
2.3	Irlannin pankeille lisää pääomitusta valtiolta	13
2.4	Kiinan pankkijärjestelmä toimii valtion politiikkainstrumenttina	16
3	Arvopaperimarkkinat	19
3.1	Valuuttakaupan vaihto kasvanut voimakkaasti BIS:n valuutta- ja OTC-johdannaismarkkinakyselyn mukaan	19
3.2	Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset pitkälti Euroopasta	21
4	Infrastruktuuri	24
4.1	Rikolliset siirtyneet maksukorttien kopioinnista lompakko- ja identiteettivarkauksiin	24
4.2	SEPA:n edistyminen hidasta	26
5	Sääntelyn ja valvonnan keskeisiä hankkeita	28
5.1	Baselin pankkivalvontakomitea kiristää tuntuvasti pankkien vakavaraisuusvaatimuksia	28
5.2	Laaja rahoitusmarkkinalain uudistus Yhdysvalloissa	30
6	Rahoitustoimialan keskeisiä yritysjärjestelyjä ja tapahtumia	33

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Kotitalouksien talletusvaateiden vuosikasvu	4
Kuvio 2. Kotitalouksien uusien määräaikaistalletusten keskikorot	5
Kuvio 3. Suomen rahalaitosten uudet asuntolainasopimukset korkosidonnaisuuksittain	6
Kuvio 4. Suomen rahalaitosten uusien asuntolainasopimusten korot korkosidonnaisuuksittain	6
Kuvio 5. Suomen rahalaitosten asuntolainakanta korkosidonnaisuuksittain	7
Kuvio 6. Suomen rahalaitosten asuntolainakannan korot korkosidonnaisuuksittain	7
Kuvio 7. Tietoja euroalueen ja eräiden euroalueen maiden uusista asuntolainasopimuksista vuonna 2009	7
Kuvio 8. Suomalaisen pankkitoiminnan tuotot ja tulot ennen veroja	8
Kuvio 9. Talletuspankkien järjestämättömät saamiset ja arvonalentumistappiot	8

Projektiryhmä

Jarmo Pesola
Eeva Alho
Nina Björklund
Jonna Elonen-Kulmala
Timo Iivarinen
Ilkka Kaukoranta
Kimmo Koskinen
Harri Kuussaari
Jyrki Lehtinen
Hanna Putkuri
Pertti Pylkkönen

Maria Ritola
Maija Salmela
Elina Salminen
Eero Savolainen
Hermann Teräväinen
Jukka Vauhkonen
Hanna Westman

Ohjaus

Kimmo Virolainen
Päivi Heikkinen
Jouni Timonen

Kuvio 10. Valtioriskien jakauma, bruttosaatavat 31.3.2010	11
Kuvio 11. Kiinan neljän suurimman pankin voittojen kehitys, mrd. juania (taseiden yhteenlaskettu osuus noin 50 % koko sektorista)	17
Kuvio 12. Valuuttakaupan keskimääräinen päivävaihto 1998 - 2010	19
Kuvio 13. Valuuttakaupan globaali vaihto valuuttapareittain, huhtikuu 2010	20
Kuvio 14. Valuuttakaupan vaihto Suomessa valuuttapareittain, huhtikuu 2010	20
Kuvio 15. OTC-korkojohdannaiskaupan keskimääräinen päivävaihto 1998-2010	20
Kuvio 16. Kotimaisten sijoitusrahastojen taseen saamisten (31.8.2010, yht. 59,6 mrd. euroa) prosentuaalinen jakautuminen rahastotyypeittäin, instrumenteittain, alueittain ja sektoreittain (ulompi kehä) ja saamisten alueellinen kehittyminen 28.2.2009 – 31.8.2010 (sisempi kuvio)	21
Kuvio 17. Maksupäätteet ja sirukortit Suomessa	24
Kuvio 18. Poliisille ilmoitettut maksuvälinepetokset kuukausittain vuosina 2007–2010	25
Kuvio 19. SEPA-tilisiirtojen osuus kaikista tilisiirroista euromaissa	26
Kuvio 20. Omien varojen vähimmäismäärät Basel II:ssa ja Basel III:ssa (suhteessa pankin riskipainotettuihin saataviin)	29

Taulukkuuettelo

Taulukko 1. Suomessa toimivien pankkien tuloslaskelmaeriä tammi-kesäkuussa 2010 ja muutos vuotta aiemmasta	9
Taulukko 2. Suurimmat valtioiden pääomitukset finanssikriisissä Euroopassa ja stressitestituloksia	12
Taulukko 3. Irlantilaispankkien pääomitukset	15
Taulukko 4. Kotimaisten sijoitusrahastojen taseen saamisten ns. kova ydin (50,0 % kaikista saamisista) 31.8.2010 (huomioitu yhtä aikaa kaikki neljä ulottuvuutta: rahastotyyppi, sektori, alue ja instrumentti)	23

1 Rahoituksen välitys

1.1 Määräaikaistalletusten korot nousussa

Elina Salminen, Kimmo Koskinen

Määräaikaistalletukset kiinnostavat taas kotitalouksia. Pankit maksavat pitkille talletuksille markkinakorot ylittäviä korkoja.

Yleisön¹ talletukset ovat Suomessa toimivien talletuspankkien tärkein rahoituslähde. Suurin osa yleisön talletuksista on kotitalouksilta. Yleisön talletukset kattavat noin 75 % talletuspankkien luotonannosta yleisölle. Yleisön talletuskanta oli elokuun lopussa 110 mrd. euroa, josta kotitalouksien osuus oli noin 70 %.

Rahoitusmarkkinakriisi korosti entisestään talletusten merkitystä, kun pankkien suoraan markkinoilta hakema rahoitus tyrehtyi. Samaan aikaan talletusten kasvu kiihtyi voimakkaasti. Kotitalouksien talletukset ovat pankeille hyvin vakaa rahoituslähde, koska niiden vaihtelu suhdanteissa on ollut yleensä hyvin pientä.

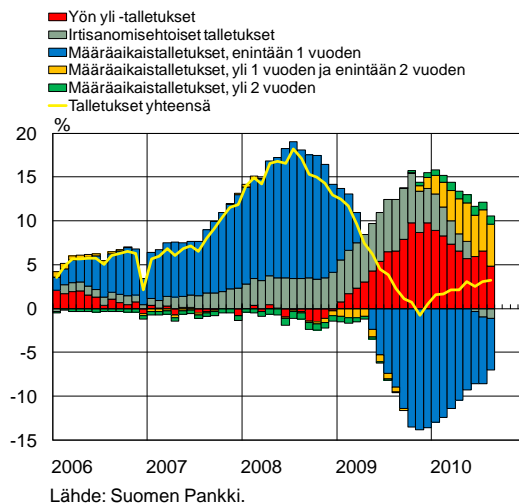
Rahoitusmarkkinakriisin aikana kotitaloudet siirsivät varojaan turvallisiin pankkitalletuksiin. Varoja siirrettiin muun muassa riskillisemmistä sijoitusmuodoista, kuten osakesijoituksista ja rahastoista. Lisäksi hyvät korkotarjoukset määräaikaistalletuksille houkutelivat tallettajia.

Kriisin akuutin vaiheen mentyä ohi kotitalouksien talletuskanta alkoi vuoden 2009 aikana supistua. Mää-

räaikaistalletusten suosio heikkeni huomattavasti markkinakorkojen laskun myötä ja varoja siirrettiin likvideille käyttötileille. Lisäksi varoja alettiin taas sijoittaa muun muassa sijoitusrahastoihin, joiden nettomerkinnot kasvoivat vuoden 2009 aikana huomattavasti. Talletuskannan vuosikasvu hidastui jyrkästi vuoden 2009 loppua kohden ja kävi jopa negatiivisena vuoden lopulla.

Vuoden 2010 alusta saakka kotitalouksien talletuskannan kasvu on hiljalleen alkanut kiihtyä ja se ylsi 3,9 prosenttiin elokuun lopussa (Kuvio 1). Myös määräaikaistalletukset ovat alkaneet taas kiinnostaa kotitalouksia.

Kuvio 1. Kotitalouksien talletusvaateiden vuosikasvu

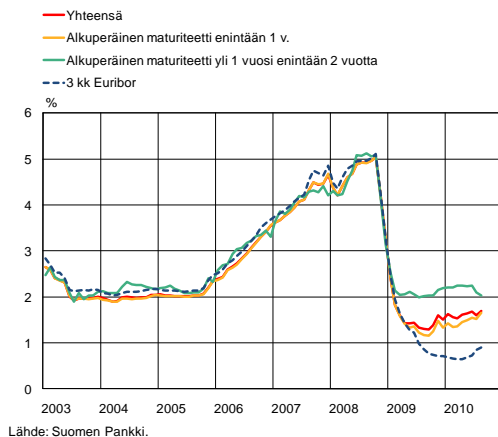
Yleensä talletuskorot ovat seuranneet lyhyitä markkinakorkoja hyvin tarkasti, mutta nyt niissä näkyy selvää eriytymistä (Kuvio 2). Kuviossa on esitetty kotitalouksien uusille määräaikaistalletuksille maksettavat keski-korot, sekä vertailun vuoksi 3 kk:n euriborkorko. Kuten kuviosta näkee, talletuskorot eivät ole laskeneet

¹ Yleisö kattaa kotitaloudet, kotitalouksia palvelevat voittoai-lemattomat yhteisöt, yritykset, asuntoyhteisöt, julkisyhteisöt, vakuutusyhtiöt ja muut rahoituslaitokset.

markkinakorkoja vastaavalle tasolle. Viimeisten kahden vuoden aikana uusille määräaikaistalletuksille maksettavat korot ovat nousseet huomattavasti lyhyitä markkinakorkoja korkeammiksi.

Kuvio 2. Kotitalouksien uusien määräaikaistalletusten keskikorot

Etenkin yli vuoden mittaisille uusille määräaikaistalletuksille on maksettu viime vuoden alkupuolelta lähtien huomattavasti korkeampia korkoja suhteessa lyhyisiin talletuksiin ja markkinakorkoihin kuin ennen. Yli vuoden ja enintään kahden vuoden uusien määräaikaistalletusten korko on vuoden 2010 alusta saakka ollut yli 2 %.

Yli kahden vuoden määräaikaistalletuksien keskikorko on kuitenkin matalampi, hieman alle 2 %. Tämä johtuu siitä, että kannasta noin kolmannes on strukturoituja talletuksia, joiden keskikorko on suhteellisen matala. Strukturoiduilla tuotteilla tarkoitetaan talletuksia, jotka koostuvat matalakorkoisesta talletusosuudesta ja lisätuottoa varten räätälöidystä johdannaisosasta. Tilastoissa näkyy kuitenkin vain talletusosalle maksettava matala korko. Ilman strukturoituja tuotteita uusien yli kahden vuoden määräaikaistalletusten keskikorko nousi elokuussa 2,34 prosenttiin.

Pankkien talletusmarginaalit ovatkin supistuneet nopeasti markkinakorkojen laskun ja talletuskilpailun myötä. Hankkimalla pidempiaikaista vakaata rahoitus-

ta pankit myös varautuvat uuteen pankkisääntelyyn², jonka myötä pitkäaikaiset talletukset saavat yhä tärkeemmän roolin pankkien varainhankinnassa.

Määräaikaistalletusten korkojen nousu ei koske ainoastaan Suomea; myös muissa euroalueen maissa uusien määräaikaistalletusten korot ovat kääntyneet nousuun. Euroalueella keskimäärin nousu on ollut jopa nopeampaa kuin Suomessa.

Markkinakorot ovat painuneet rahoitusmarkkinakriisin myötä poikkeuksellisen mataliksi, kun Euroopan keskuspankki on laskenut ohjauskorkonsa yhteen prosenttiin ja eurojärjestelmä on lainannut pankeille pankkien kysynnän mukaisen määrän likviditeettiä. Tästä syystä lyhimmat euribor-korot ovat painuneet jopa ohjauskoron alle. Euribor-korkojen lasku vaikuttaa suoraan pankkien korkokatteisiin, koska talletuksille maksettavan koron ja markkinakoron väli kapenee. Suurin osa kotitalouksien talletuksista on hyvin matalakorkoisilla käyttelytileillä, joissa koronlaskuvaraa ei juuri ole ollut. Näistä matalakorkoisista talletuksista pankit ovat hyöttyneet markkinakorkojen ollessa korkeammalla tasolla. Nyt markkinakorkojen lasku on syönyt osan tästä pankkien saamasta hyödystä.

Kesän alussa markkinakorot ovat lähteneet kuitenkin hienoiseen nousuun, kun eurojärjestelmän likviditeettitilanne on normalisoitumassa. Tämä on helpottanut painetta pankkien talletusmarginaaleissa³. Pankkien talletusmarginaali kääntyiikin positiiviseksi kesän aikana.

² Basel III-uudistus, ks. myös luku 5: Sääntelyn ja valvonnan keskeisiä hankkeita.

³ Kolmen kuukauden euriborkorko - kotitalouksien talletuskannalle maksettava keskikorko.

1.2 Suomi yhä lyhyiden viitekorkojen ja alhaisten asuntolainakorkojen maa

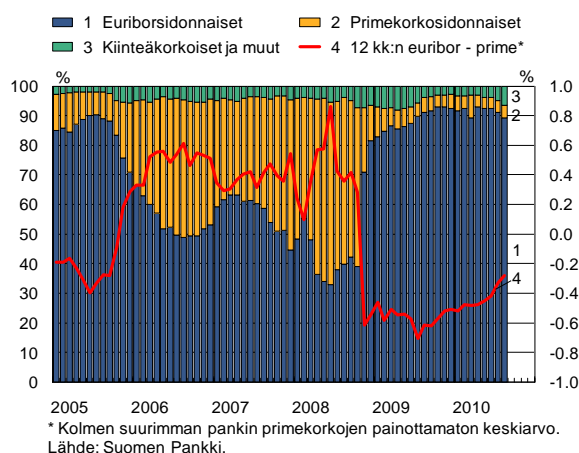
Hanna Putkuri

Suomessa euriborkorkojen suosio uusien asuntolainojen viitekorkona on pysynyt vahvana vuoden 2009 alusta lähtien. Muihin euroalueeseen verrattuna vaihtuvakorkoisten asuntolainojen osuus on korkea ja asuntolainojen keskikorko matala.

Uudet asuntolainasopimukset

Tammikuusta 2009 lukien valtaosa, kaikkiaan noin 90 %, suomalaisten rahalaitosten kotitalouksille myöntämistä uusista asuntolainoista on sidottu euriborkorkoihin. Loput 10 % on jakautunut tasan lähinnä pankkien omiin viitekorkoihin eli primekorkoihin sidottujen ja kiinteäkorkoisten lainojen kesken (Kuvio 3).

Kuvio 3. Suomen rahalaitosten uudet asuntolainasopimukset korkosidonnaisuuksittain

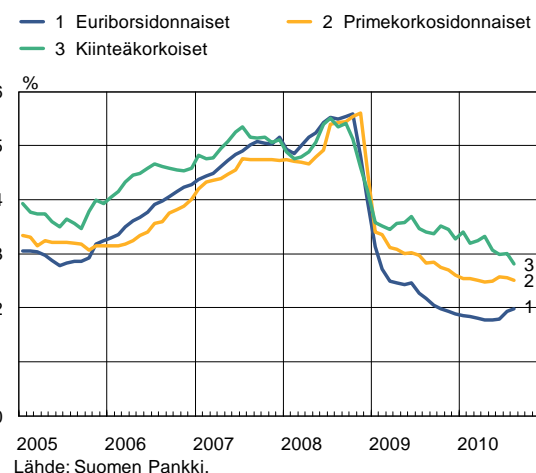
Kiinteäkorkoisten lainojen osuus uusista asuntolainoista on pysynyt viime vuosina lähes muuttumattomana. Euribor- ja primekorkojen suhteellinen suosio on sitä vastoin vaihdellut voimakkaasti korkokehityksen mukaan. Primekorkojen käyttö asuntolainojen viitekorko-

na romahti viimeksi vuoden 2008 lopulla, kun euriborkorot kääntyivät voimakkaaseen, nopeaan laskuun. Samalla vuoden euriborin ja kolmen suurimman Suomessa toimivan pankin keskimääräisen primekorkon välinen ero muuttui yhdessä kuukaudessa positiivisesta selvästi negatiiviseksi (Kuvio 3). Myös aiempi historiallinen kehitys on osoittanut, että kotitaloudet reagoivat herkästi korkojen muutoksiin ja suosivat yleensä sopimuksentekohetken alinta korkoa.

Eripituisten euriborkorkojen suosio on niin ikään vaihdellut ajan myötä, mutta tästä ei ole pitkäaikaista tilastoitua tietoa. Tämän vuoden kesä-elokuussa nostetuista uusista euriborsidonnaisista asuntolainoista suurin osa, runsaat 60 %, sidottiin 6 tai 12 kuukauden euriboriin, vajaa neljännes 3 kuukauden euriboriin ja runsas kymmenesosa yhden kuukauden euriboriin.⁴

Korkosidonnaisuuksittain tarkasteluna uusien asuntolainojen korot olivat elokuussa välillä 2,0–2,8 %. Kiinteäkorkoiset lainat olivat kalleimpia mutta samalla edullisempia kuin kertaakaan tarkasteluajanjaksolla vuoden 2005 jälkeen (Kuvio 4).

Kuvio 4. Suomen rahalaitosten uusien asuntolainasopimusten korot korkosidonnaisuuksittain

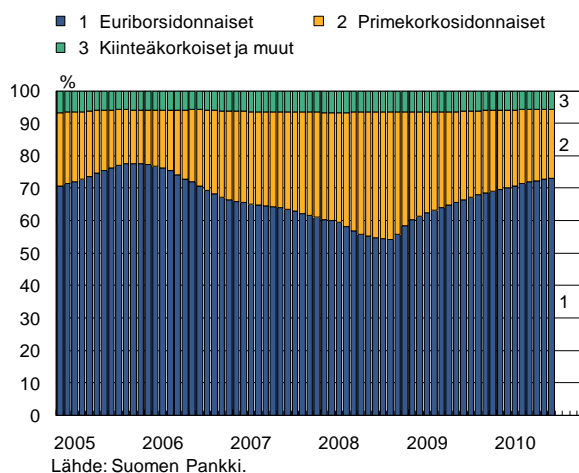
⁴ Korkosidonnaisuuksista saatavat tilastotiedot muuttuivat aiempaa yksityiskohtaisemmiksi kesäkuussa 2010, kun Suomen Pankki uudisti rahalaitoksien tiedonkeruuta.

Asuntolainakanta

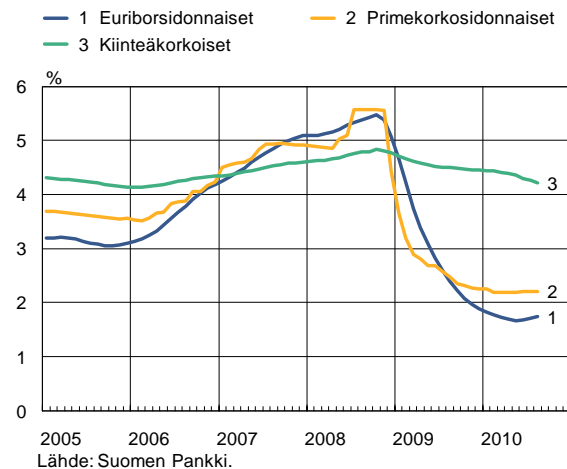
Muutokset viitekoroissa ja eri viitekorkoihin sidottujen lainojen kysynnässä ja tarjonnassa vaikuttavat vähitellen myös koko asuntolainakannan rakenteeseen ja erityyppisten lainojen keskikorkoihin. Euriborsidonnaisten asuntolainojen osuus kannasta on kasvanut tasaisesti vuoden 2009 alusta lähtien ja oli elokuun 2010 lopussa noin 73 %. Primekorkoihin sidottujen lainojen osuus kannasta oli yhä runsas viidennes. Kiinteäkorkoisten ja muihin korkoihin sidottujen lainojen osuus on pysynyt vuodesta toiseen lähes muuttumattomana kuuden prosentin tuntumassa (Kuvio 5).

Kuvio 5. Suomen rahalaitosten asuntolainakanta korkosidonnaisuuksittain

Kun tarkastellaan koko asuntolainakantaa, asuntolainojen keskimääräiset korot olivat niin ikään matalimpia euriborsidonnaisissa ja korkeimpia kiinteäkorkoisissa lainoissa. Korkeampien markkinakorkojen aikaan vuosina 2007–2008 tilanne oli päinvastainen. Tällöin kiinteäkorkoisten asuntolainojen haltijat maksoivat keskimäärin alinta korkoa (Kuvio 6).

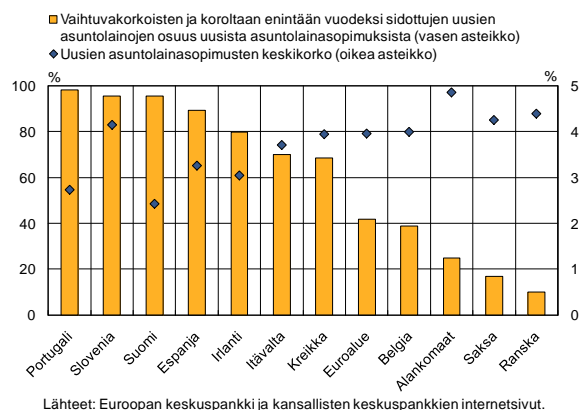
Kuvio 6. Suomen rahalaitosten asuntolainakannan korot korkosidonnaisuuksittain

Vertailu muihin euroalueen maihin

Muuhun euroalueeseen verrattuna suomalaisten kotitalouksien uudet asuntolainat ovat korkotasoltaan euro maiden edullisimpien joukossa. Tämä johtuu ainakin osittain lyhyiden viitekorkojen käytöstä. Pitkiä viitekorkoja tai kiinteitä korkoja suosivissa maissa uusien asuntolainojen korot ovat keskimääräistä korkeampia (Kuvio 7). Myös pankkien välinen kilpailu, varainhankinnan kustannukset ja pankkien kokemat riskit vaikuttavat lainakorkoihin pankkien asettamien lainakoh- taisten marginaalien kautta.

Kuvio 7. Tietoja euroalueen ja eräiden euroalueen maiden uusista asuntolainasopimuksista vuonna 2009

2 Pankit

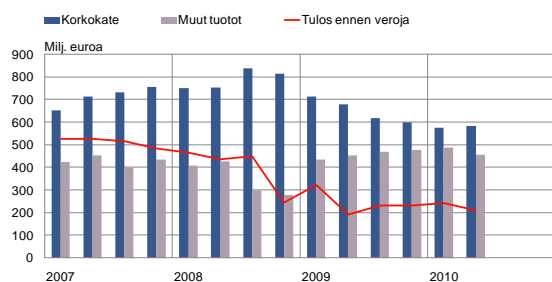
2.1 Kotimaisten pankkien lähiajan näkymät kirkastumassa

Eero Savolainen

Suomalaisen pankkitoiminnan alkuvuoden 2010 tulos jäi vuotta aiempaa heikommaksi korkokatteen vaisun kehityksen vuoksi. Näkymät ovat silti muuttuneet myönteisemmiksi: korkokate näyttää saavuttaneen nykyisen suhdannesyklin pohjan ja luottotappiot ovat vähentyneet.

Suomalaisen pankkitoiminnan tammi-kesäkuun 2010 tulos ennen veroja jäi 15 % vuodentakaista pienemmäksi (Taulukko 1). Matalat markkinakorot välittyivät täysimääräisesti vähittäiskorkoihin, minkä lisäksi kireä kilpailu talletuksista ja lainoista pienensi korkokatetta (Kuvio 8).

Kuvio 8. Suomalaisen pankkitoiminnan tuotot ja tulos ennen veroja

* Nordean pankkitoiminta Suomessa, Danske Bankin pankkitoiminta Suomessa, OP-Pohjola-ryhmän pankki- ja sijoituspalvelutoiminta, Aktian pankkitoiminta, säästöpankit, paikallisosuuspankit, Ålandsbanken ja Evli.

Lähteet: Pankkien osavuosikatsaukset ja tilinpäätökset ja Suomen Pankki.

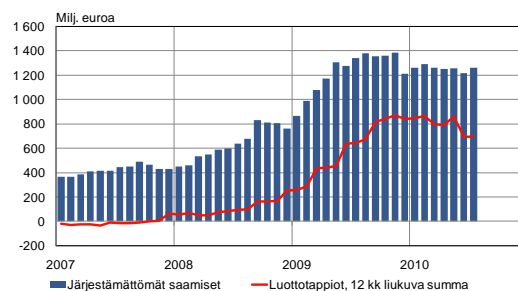
Viimeaikainen kehitys antaa viitteitä siitä, että korkokate ei enää supistu. Korkofutuuksista lasketut lähivuosien korko-odotukset ovat vallitsevia markkina-

korkoja korkeammat. Markkinakorkojen noustessa lainakorot nousevat yleensä talletuskorkoja enemmän, mikä parantaa korkokatetta.

Muut tuotot, etenkin nettopalkkiotuotot, kasvoivat alkuvuonna 2010, mutta yhteenlasketut tuotot jäivät vuodentakaisesta tasosta. Kulujen kasvu oli maltillista.

Luottotappiot olivat alkuvuonna runsaan kolmen prosentin pienemmät kuin vuotta aiemmin. Vuositasolle korotettuna ne olivat 0,3 % luottokannasta. Luottokannan laatu ei ole enää heikentynyt: järjestämättömät saamiset ovat pysytelleet vuoden 2009 lopusta lähtien reilun 1,2 miljardin euron tasolla. Myös luottotappioiden kasvu taittui 2009 lopussa. Heinäkuussa luottotappioiden 12 kuukauden liukuva summa oli 698 miljoonaa euroa, kun koko vuoden 2009 luottotappioiden määrä oli 841 miljoonaa euroa (Kuvio 9).

Kuvio 9. Talletuspankkien järjestämättömät saamiset ja arvonalentumistappiot

Lukuihin sisältyvät Nordea Pankki Suomi Oy, OP-Keskus osk, Sampo Pankki Oy, Aktia Pankki Oy, eQ Pankki Oy, Evli Pankki Oy, FIM Pankki Oy, SEB Gyllenberg Private Bank Ab, S-Pankki Oy, Tapiola Pankki Oy, Ålandsbanken Abp, paikallisosuuspankit, säästöpankit ja ulkomaisten luottolaitosten talletuspankkitoimintaa Suomessa harjoittavat raportointivelvolliset sivukontorit. Lähde: Finanssivalvonta.

Lisääntynyt yritysrahoitus kasvatti omien varojen vaatimusta toisella vuosineljänneksellä. Tämä heikensi sektorin vakavaraisuutta hieman, mutta kesäkuun lopun keskimääräinen 14,1 prosentin vakavaraisuussuhdeluku oli yhä vahvalla tasolla. Omia varoja on riittävästi ja niiden laatu on hyvä. Tappioiden kattami-

seen parhaiten soveltuva ensisijainen oma pääoma pl. pääomalainat (ns. *core tier 1* –pääoma) muodostaa yli 90 prosenttia pankkisektorin omista varoista.

Rahalaitosten volyymit ovat jälleen alkaneet kasvaa. Luottokantaa on kasvattanut yritysten ja asunto-yhteisöjen lainoituksen piristyminen. Heinäkuussa 2010 euromääräiset lainat kasvoivat 5,0 prosenttia vuositasolla. Talletuksissa kasvu on vielä suurempaa: vuosikasvu oli heinäkuussa 5,4 prosenttia, kun se vielä tammikuussa oli 0,6 prosenttia.

Pankkien kokonaismarginaali on pysytellyt alkuvuonna 1,6 prosentin tasolla, mutta sen komponenttien

merkitys on muuttunut: sen minkä pankit ovat menettäneet lainamarginaalin kaventumisena, sen ne ovat korvanneet talletusmarginaalin levenemisellä. Vuoden 2009 alusta lähtien kaventunut asuntolainamarginaali heijastuu koko lainakannan marginaaliin, samoin alhainen talletusmarginaali.

Enemmistö pankkiryhmistä – ja konserneista odottaa koko vuoden tuloksensa muodostuvan vähintään yhtä hyväksi kuin edellisvuonna; osa oli muuttanut arviotaan aiempaa myönteisemmäksi. Luottotappioiden odotetaan vähenevän.

Taulukko 1. Suomessa toimivien pankkien tuloslaskelmaeriä tammi-kesäkuussa 2010 ja muutos vuot- ta aiemmasta

	Korkokate		Muut tuotot, netto		Kulut yhteensä		Luottotappiot, netto		Tulos ennen veroja	
	Milj. euroa	Muutos	Milj. euroa	Muutos	Milj. euroa	Muutos	Milj. euroa	Muutos	Milj. euroa	Muutos
Nordea-konserni	2 484	-7 %	1 980	0 %	2 350	7 %	506	..	1 608	-3 %
Pohjoismainen pankkitoiminta	1 887	-5 %	1 273	24 %	1 736	12 %	409	..	1 015	20 %
Pankkitoiminta Suomessa	379	-10 %	336	13 %	425	8 %	110	..	180	-22 %
*Nordea Pankki Suomi -konserni	578	-9 %	686	-23 %	521	-1 %	167	..	576	-31 %
Danske Bank -konserni	1 604	-15 %	1 641	-33 %	1 782	-14 %	1 042	..	421	32 %
Pankkitoiminta	1 574	-16 %	749	8 %	1 504	-13 %	1 162	..	-343	..
Pankkitoiminta Suomessa	155	-32 %	107	6 %	223	-5 %	25	..	14	..
*Sampo Pankki -konserni	158	-41 %	161	46 %	214	-4 %	13	..	92	..
OP-Pohjola-ryhmä	452	-20 %	615	21 %	723	0 %	77	..	266	-5 %
Pankki- ja sijoituspalvelutoiminta	418	-21 %	367	4 %	544	-1 %	77	..	163	-40 %
*Pohjola Pankki	127	7 %	326	7 %	253	2 %	62	..	139	13 %
Säästöpankit	67.9	-10 %	36.4	23 %	71.2	5 %	2.5	..	30.6	-10 %
Aktia-konserni	77.5	8 %	50.7	30 %	78.8	4 %	8.4	..	41.0	137 %
Pankkitoiminta	75.4	9 %	19.7	10 %	49.1	-2 %	8.0	..	38.0	99 %
Paikallisosuuspankit	42.2	-7 %	19.0	19 %	40.7	3 %	2.8	..	17.8	-14 %
Ålandsbanken-konserni	19.9	4 %	29.0	24 %	44.7	27 %	0.1	..	4.2	-85 %
Evli Pankki -konserni	0.8	-64 %	29.4	25 %	27.7	21 %	0.0	..	2.5	-22 %
1. Suomalainen pankkitoiminta	1 158	-17 %	943	7 %	1 425	3 %	226	-37 %	450	-15 %
2. Suomalaiset finanssikonsernit	1 397	-17 %	1 626	-2 %	1 721	1 %	271	-35 %	1 030	-15 %
3. Suomessa toimivat finanssikonsernit	4 748	-11 %	4 400	-13 %	5 118	-2 %	1 638	-42 %	2 391	2 %

Muut tuotot sisältävät mm. palkkiotuotot nettomääräisenä, aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot, myyntivoitot lopetetuista toiminnoista ja osuudet osakkuusyritysten tuloksesta. Kuluissa ovat mukana poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä, palautukset omistajajäsenille ja voitonjako henkilökunnalle.

.. = muutosta ei ole mielekäästä esittää.

1. Säästöpankit, Aktia-konsernin pankkitoiminta, paikallisosuuspankit, Ålandsbanken-konserni, Evli Pankki -konserni, OP-Pohjola-ryhmän pankki- ja sijoituspalvelu-toiminta, Nordea-konsernin pankkitoiminta Suomessa ja Danske Bank -konsernin pankkitoiminta Suomessa.
2. Säästöpankit, Aktia-konserni, paikallisosuuspankit, Ålandsbanken-konserni, Evli Pankki -konserni, OP-Pohjola-ryhmän pankki- ja sijoituspalvelutoiminta, Nordea Pankki Suomi -konserni ja Sampo Pankki -konserni.
3. Nordea-konserni, Danske Bank -konserni ja taulukon suomalaiset finanssikonsernit (pl. Nordea Pankki Suomi ja Sampo Pankki).

Lähteet: Pankkien osavuositarkastukset ja Suomen Pankki.

2.2 Euroopan stressitestissä läpivalaistiin pankkien valtoriskit

Eeva Alho

Euroopan pankit osoittautuivat kesän stressitestissä keskimäärin vakavaraisiksi ja niiden suorat valtoriskit pelättyä pienemmiksi. Pankkijärjestelmässä on silti yhä lahoja osia, joita pyritään vahvistamaan rakennejärjestelyillä. Valtioiden tukijärjestelyjä on valmiina. Edellisistä tuista ei ole kaikilta osin vielä irtauduttu.

Euroopan suurimpien pankkien kestävyys testattiin kesällä Euroopan laajuisissa stressitesteissä. Sillä selvitettiin, miten pankkien vakavaraisuus kestäisi vakavan kansainvälisen taantuman mukanaan tuomat luottotappioiden kasvun ja varallisuushintojen laskun. Stressiskenaariossa BKT jäisi 2010–2011 aikana kolme prosenttia EU-komission ennusteesta, korot nousisivat ja pankkien varainhankinta kallistuisi. Sillä jäljeltiin mahdollisia vaikutuksia pankkijärjestelmään valtioiden velkakriisin kärjistymisestä ja siitä, mikäli 2008 koettu stressi toistuisi nyt hauraan toipumisen tilanteessa. Mukana oli 91 pankkia, jotka kattoivat yhteensä 65 % pankkien taseesta EU:ssa.

Tulokset julkistettiin yhtenäisesti ja pankkikohtaisesti nyt ensi kertaa. Keskimääräinen Tier 1 laskisi 8,6 prosenttiin vuoden 2011 lopussa, kun 2009 lopussa se oli 10,2 %. Seitsemän pankin Tier 1 -vakavaraisuussuhde jäi alle testissä vaaditun kuuden prosentin. Niiden pääomavaje oli yhteensä 3,5 mrd. euroa. Markkinoita rauhoitti tieto Euroopan pankkien keskimääräisesti riittävästä pääomatasosta ja tiedosta valtioiden valmiudesta pääomituksiin tarvittaessa.

Testi onnistui erottelemaan yksittäisten pankkien riskejä ja vähentämään koko Euroopan pankkijärjestelmää kohtaan koettua epäluottamusta.

Testin reputtivat yksi pankki Kreikasta ja Saksasta ja viisi espanjalaista ns. *caja*-säästöpankkia. Täpästä vaaditun rajan ylittäneitä oli useita, joista monella vakavaraisuus heikkeni nopeasti lähtötasosta. Mallinnettu makroshokki pudotti viiden pankin vakavaraisuuden alle vaaditun. Testissä lisäksi oletettu valtioiden velkatilanteen huononeminen murensi vakavaraisuutta vielä pankeilla, jotka olivat kaikkein altistuneimpia suurimmille valtoriskeille Kreikasta, Portugalista, Irlannista ja Espanjasta.

Espanjan, Kreikan ja Saksan pankkien vakavaraisuusluvut kokonaisuudessaan heikkenivät stressitilanteessa EU-tasoa nopeammin. Kreikan pankeilla vakavaraisuus heikkeni etenkin mallinnetun Kreikan valtiolainojen koronnousun takia kasvattaen luottotappiota yritys- ja vähittäisluotoista. Kreikan hallitus on ilmoittanut osallistuvansa pääomien vahvistamiseen vuoden loppuun mennessä. Rakennejärjestelyillä pyritään vastaamaan maan heikosta taloudesta ja varainhankinnan tyrehtymisestä kärsivän pankkisektorin ongelmiin.

Espanjassa lähes koko säästöpankkisektori on ollut uudelleenjärjestelyjen kohteena. Ylikapasiteettia karsitaan ja lakimuutoksella mahdollistetaan säästöpankeille oman pääoman hakeminen markkinoilta. Yhdistymisten kohteena on 1,2 biljoonan euron yhteenlasketut varat, josta kolmannes on sujunut ilman julkisen FROB-rahaston⁵ tukea.

Yhtä lailla kuin Espanjan säästöpankkien kuntoa epäiltiin ennen stressitestejä, markkinoiden erityiskiinnostuksen kohteena olivat myös Saksan pankkijärjestelmässä muhivat riskit. Saksan paikallisten säästöpankkien keskuspankkina toimivien aluepankkien

⁵ Fund for the Orderly Restructuring of the Banking Sector.

(Landesbank) pitkään jatkunut heikkous näkyi stressitestin tuloksissa. Stressitestissä saksalaisista reputti Hypo Real Estate Holding, joka on ilmoittanut tarvitsevänsä yhteensä 10 miljardin pääomaruisket valtion vakautusrahastolta ja jonka ongelmasaatavia ollaan siirtämässä omaisuudenhoitoyhtiöön. Kaksi saksalaispankkia selvisi rimaa hipoen. Aluepankit näyttävät testin perusteella muita saksalaispankkeja alttiimmilta makrotalouden heikkenemiselle. Erona Espanjan säästöpankkisektoriin on, että Saksassa aluepankkijärjestelmän rakennejärjestelyjä ei ole viety eteenpäin yhtä pontevasti.

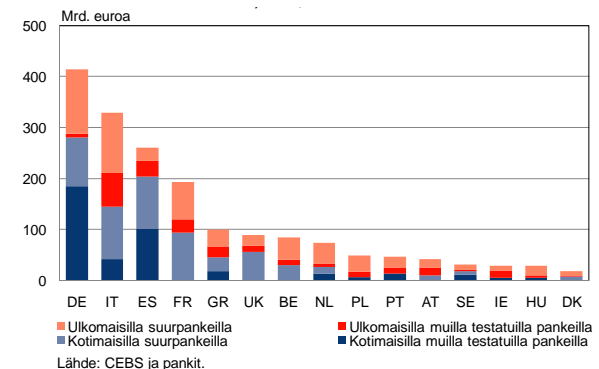
Valtioriskit

Ennen stressitestejä markkinoilla pelättiin pankkien taseissa muhivia sijoitusriskejä Euroopan valtioiden joukkovelkakirjoista, jos jokin valtio ei kykenisi suoriutumaan lainavelvoitteistaan. Markkinahäiriöiden rajaamisen kannalta ongelmallisia ovat ns. tartuntariskit eri maiden pankkijärjestelmien välillä.

Pankkien riskit sijoituksista valtiosektorille osoittautuivat stressitestissä odotettua pienemmiksi. Eurooppalaisilla pankeilla on keskimäärin selvästi suurin saatavariski sijoituksista kotivaltiossaan, minkä jälkeen toiseksi eniten yleensä lähialueen valtioista. Espanjan pankit olivat yksi erityinen markkinaepäilyksen kohde, mutta suuria liikepankkeja lukuun ottamatta maan pankkien riskit ovat pääasiassa kotimaisen kiinteistösektorin luototuksessa eikä niinkään suorissa riskeissä valtiosijoituksista.

Stressitesti tehtiin ajankohtana, jota ennen valtiot olivat pääomittaneet pankkeja mittavasti. Suurimmat valtion pääomaruisket on maksettu Iso-Britanniassa ja Saksassa. Taulukossa 1 näkyvien suorien pääomasi-
joitusten lisäksi pankkien varainhankintaa on tuettu lainatakuin ja likviditeettituen.

Kuvio 10. Valtioriskien jakauma, bruttosaatavat 31.3.2010

Ulkomaisten suurpankkien osuus raportoidusta kokonaisvaltioriskistä mm. Kreikassa ja Espanjassa on suhteellisen pieni, ja paikalliset pankit kantavat siellä yleensä suurimmat riskit. Suurimmat riskit Kreikan, Portugalin ja Irlannin valtiolainoista on pankeilla, joille on annettu suurimmat valtioiden pääomitus Euroopassa. Myös ranskalaisilla pankeilla on verrattain suuria valtioriskipositioita sijoituksissa muiden kuin oman valtion lainoihin. Absoluuttisesti suurista valtioriskipositioista huolimatta italialaisilla ja saksalaisilla pankeilla sen sijaan on suhteellisesti suurempi osuus saatavista omalta valtioltaan.

Taulukko 2. Suurimmat valtioiden pääomitus finanssikriisissä Euroopassa ja stressitestituloksia

Maa	Pankki	Valtioiden pääomitus 9/2008-6/2010	Maksettu takaisin	Tier 1 - pääoma milj. euroa, 2009	Tier 1 -%, toteutunut 2009	Stressitestin Tier 1 -%, 2011	Valtioriski milj. euroa, bruttosaatavat 3/2010	
							Yhteensä	Kotivaltio
Iso-Britannia	RBS	47 400		62 898	14.4	11.2	90 449	19 964
	Lloyds	30 200		47 530	9.6	9.2	8 276	5 143
Saksa	Commerzbank	18 200		29 521	10.5	9.1	73 300*	42 800*
	Bayerische Landesbank	10 000		14 788	10.9	8.8	37 426*	32 607*
	Hypo Real	7 870		7 613	9.4	4.7	150 426	33 702
	WestLB	3 000		5 148	14.4	7.1	19 242*	10 028*
Ranska	BNP Paribas	5 100	X	62 910	10.1	9.6	95 950	18 087
	Credit Agricole	3 000	X	52 405	9.7	9.0	52 592	25 407
	Société Générale	3 400	X	34 693	10.7	10.0	42 487	15 105
Italia	Unicredit	4 000	X	39 034	8.6	7.8	81 765	38 832
	Intesa Sanpaolo	4 000	X	30 205	8.3	8.2	71 400	63 681
	Monte dei Paschi di Siena	1 900		9 093	7.5	6.2	28 220	27 756
	Banco Popolare	1 450		7 125	7.7	7.0	8 524	8 284
Alankomaat	ING	10 000	½	34 015	10.2	8.8	46 658	4 199
	ABN Amro/Fortis	23 700 **		15 481	13.0	9.9	21 666	9 825
Belgia	Dexia	6 400		17 573	12.3	10.9	58 170	7 903
	KBC	7 000		13 440	10.9	9.4	50 711	21 839
Irlanti	Bank of Ireland	3 500		9 575	9.2	7.1	1 314	1 186
	Allied Irish	3 500		8 542	7.0	6.5	9 564	4 136
Itävalta	Erste Bank	1 900		11 486	9.2	8.0	26 130	5 795
Tanska	Danske Bank	3 500		15 847	11.7	10.0	27 660	7 326

Lähteet: CEBS, pankit, EU-komissio.

* 5/2010 tilanne.

** 6,9 mrd. valtiolta ABN Amro-Fortis Bank Nederlandille ja 16,8 mrd. valtion kauppasumma Fortisin Alankomaiden toimintojen ostossa.

2.3 Irlannin pankeille lisää pääomitusta valtiolta

Eeva Alho

Pankkikriisin kustannus nousee Irlannissa ennätysmittoihin. Luotonannon keskittyminen teki Irlannin pankkijärjestelmästä erityisen haavoittuvan, ja kiinteistömarkkinoiden romahduksen aiheuttamia tappioita siivotaan nyt pankkien taseista. Valtio on taannut kaikki talletukset estääkseen laajan talletuspaon.

Irlannin voimakasta taloudellista taantumaa edeltänyt kiihtynyt luotonanto kiinteistö- ja rakennusallalle pohjusti irlantilaispankkien ahdinkoa, joka on kärjistynyt maanlaajuisiksi pankkikriisiksi varallisuushintojen pudottua jyrkästi ja varainhankinnan vaikeuduttua pankkienvälisillä rahamarkkinoilla. Taantuma on kasvattanut luottotappioita ja heikentänyt pankkien vakavaraisuutta, mikä on pakottanut pankit turvautumaan Irlannin valtion tukeen ja keskuspankkirahoitukseen. Valtio on tukenut pankkien varainhankintaa takauksin, suorilla pääomasijoituksilla ja organisoinut huonolaatuisten lainojen siivoamista omaisuudenhoito-yhtiöön.

Irlannin valtion perustamaan omaisuudenhoito-yhtiö NAMA:an (National Asset Management Agency) siivotaan kiinteistöluototuksesta peräisin olevia ongelmalainoja pankkien taseista. Lainasiirtojen vastineeksi pankit saavat NAMA:n velkakirjoja, joilla on Irlannin valtion takaus. Kokonaisuudessaan varallisuuseriä on arvioitu siirrettävän NAMA:an 81 mrd. euron edestä, mikä on kymmenesosa maan pankkijärjestelmän yhteenlasketusta varallisuudesta. Ohjelmassa on mukana viisi rahoituslaitosta: kolme suurinta pankkia Anglo Irish Bank, Allied Irish Banks ja Bank of

Ireland, sekä asunto-osuuskunnat EBS ja Irish Nationwide Building Society.

Pankit hyötyvät NAMA-järjestelystä siten, että se puhdistaa taseen arvonsa menettäneistä kiinteistösaatavista, vähentää riskikeskittymiä ja helpottaa maksuvalmiutta, kun tase-erien poisto pienentää varainhankinnan tarvetta. Lisäksi Irlannin valtion takaamat NAMA-velkakirjat käyvät vakuuksiksi EKP:n rahapoliittisissa operaatioissa. EKP:n likviditeettioperaatiot ovat olleet viime aikoina merkittävä varainhankinnan kanava Irlannin pankeille. Irlannin pankkien rahoitusasema on herkkä muutoksille talletusrahoituksessa, ja talletuskanta on pienentynyt jonkin verran viime kuukausina. Irlantilaiset pankit eivät ole pystyneet hankimaan velkarahoitusta markkinoilta kuukausiin.

Toistaiseksi on toteutettu kaksi luottojen siivousta, joissa on siirretty roskapankkiin ongelmassa olevia yhteensä 27 mrd. euron tasearvon edestä. Niissä on sovellettu keskimäärin 52 prosentin aliarvostusta, mikä heijastaa kiinteistöarvojen romahdusta. Aliarvostusprosentin nousu toisessa siirtoerässä kasvatti pelkoa pankkien taseiden kunnosta ja aliarvostuksen kasvusta vielä jäljellä olevissa lainoissa ja siten tarpeesta lisäpääomituksiin.

Irlannin keskuspankki ja hallitus arvioivat syyskuun lopussa pankkikriisin kokonaiskustannukseksi noin 45 mrd. euroa. Ne ilmoittivat vuoden 2010 loppuun mennessä tarvittavat lisäpääomitukset, mistä ei aiheudu valtiolle tarvetta lisälainanottoon tänä vuonna. Pankkisektorin uudelleenjärjestelykustannusten arvioidaan nousevan 20 prosenttiin BKT:sta, mistä yksistään Anglo Irish Bankin osuus on yli puolet. Se on Irlannin kolmanneksi suurin pankki. Anglo Irishin nopea kasvu talousbuumissa perustui suurelta osin kiihtyneeseen luotonantoon kiinteistösektorille. Viime vuonna se teki tappiota 12 mrd. euron ja kuluvan vuoden alkupuoliskolta yli 8 mrd. euroa. Irlannin hallitus

on päättänyt pilkkoa Anglo Irishin talletuspankiksi ja roskapankiksi, joka hoitaa jäljelle jääviä ongelmassaitavia ennen sen vähittäistä purkamista. Talletuspankin talletuksilla on täysi valtioneuvosto, mutta se ei saa kasvattaa luotonantoaan.

Valtio on pääomittanut Anglo Irish Bankia jo 23 mrd. eurolla, ja lisäpääomatarve on vähintään 6,4 mrd. Jos Anglon kiinteistölainasaatavista aiheutuu odotettua suurempia tappioita, pääomatarve voisi kasvaa siitä vielä 5 mrd. eurolla. Loppulasku valtiolle Anglo Irishin siivoamisesta voisi nousta 34 mrd. euroon. Irlannin hallituksen ja keskuspankin ilmoituksen mukaan etuoikeusjärjestyksessä ensimmäisten velkojien oikeuksia kunnioitetaan, mutta ministeriö on käynnistänyt selvityksen Anglon uudelleenjärjestelystä ja odottaa sen tuloksena heikommassa asemassa olevien velkojien joutuvan jakamaan kustannuksen Anglon tappioista.

Allied Irish Bank (AIB) on saanut 3,5 mrd. pääomitus Irlannin valtion eläkerahastosta. AIB teki alkuvuonna liki 2 mrd. tappiota. Tuoreen arvion mukaan sen on vahvistettava pääomia vielä 3 mrd. eurolla, mikä toteutetaan eläkerahaston takaamalla osakeannilla. Irlannin suurin pankki Bank of Ireland sen sijaan on edennyt hyvin pääomien vahvistamisessa, eikä se tarvitse valtion pääomitus täyttääkseen vakavaraisuusvaatimukset vuoden 2010 lopussa.

Laskelmat pääomitus tarpeesta perustuvat vakavaraisuuskriteereihin, joissa pankeilta vaaditaan vähintään 8 % ns. *core tier 1* -pääomaa ja 7 % osakepääomaa vuoden 2010 loppuun mennessä. Keskuspankki

haluaa sillä varautua Basel 3:n tiukempiin vakavaraisuuskriteereihin ja varmistaa pankkien pääomien riittävyyden, vaikka vaatimuksilla on pitkä siirtymäaika. Laskennassa on huomioitu NAMA-lainoista odotettavat tappiot ja arviot muista lainoista kertyvistä tappioista käyttäen huomattavia luottotappio-oletuksia. Euroopan laajuisissa stressitesteissä kesällä vakavaraisuuskriteeriksi oli asetettu vähintään 6 % *tier 1* -pääomaa. Mukana testissä olivat Bank of Ireland ja AIB, mutta ei Anglo Irish Bank, koska kaksi suurinta riittivät saavuttamaan vaaditun kattavuuden maan pankkisektorilta.

Euroopan stressitestien lähtöarvona kaikille pankeille yhdenmukaisesti oli vuoden 2009 toteutunut tulos, josta eteenpäin arvioitiin tuloksen ja vakavaraisuuden kehitystä stressiskenaariossa. Irlannin BKT:n oletettiin supistuvan 2,1 % vuonna 2010, mutta kasvavan taas seuraavana vuonna.

Testituloksissa oli nähtävissä irlantilaispankkien heikko kunto. AIB:n vakavaraisuussuhdeluku laski 6,5 ja Bank of Irelandin 7,1 prosenttiin stressiperiodin lopussa. Irlannin keskuspankki ja pankkivalvoja käyttivät stressitestissä korkeampia tappio-oletuksia sekä NAMA-lainoille että muille sijoitus- ja kiinteistö-lainoille kuin mitä CEBS edellytti Irlannilta. Toteutunut talouskehitys Irlannissa ja pankkien tappioiden kasvu ovat kuitenkin yllättäneet. Arviot NAMA-tappioista ja pääomavajeista ovat kasvaneet pitkin vuotta talouden heikentyessä ja kun on saatu tietoja ensimmäisten lainasiirtojen aliarvostuksista.

Taulukko 3. Irlantilaispankkien pääomitukset

Pankki	Tase, mrd. euroa	Valtion pääomitus	2010 loppuun mennessä vaadittava lisäpääomitus	Valtion pääomitus yht. 42,7–51,2
Bank of Ireland	180	3,5 mrd. Irish Pension Reserve Fundilta	-	3,5
Allied Irish Banks	169	3,5 mrd. Irish Pension Reserve Fundilta	3,0 mrd., toteutetaan eläkerahaston takaamalla 5,4 mrd. osakeannilla, josta käteissijoituksena 3,7 mrd.,	3,5–7,2
Anglo Irish Bank	87	18,6 mrd. valtion velkakirjalainalla, 4 mrd. käteisellä	6,4 mrd., sen lisäksi lisäpääomitus enintään 5 mrd., jos tappiot odotettua suurempia	29,3–34,3
EBS Building Society	22	0,8 mrd.	-	0,8
Irish Nationwide Building Society	13	2,7 mrd. valtion velkakirjalainalla	2,7 mrd. valtion velkakirjalaina	5,4

Lähde: Pankkien puolivuotiskatsaukset, 2009 tilinpäätökset.

2.4 Kiinan pankkijärjestelmä toimii valtion politiikka-instrumenttina

Maria Ritola

Kiinan rahoitussektori on pankkipainotteinen ja kooltaan erittäin suuri. Pankkitoiminnan laajuutta kuvaa kiinalaispankkien lainakannan koko, joka oli viime vuonna noin 20 % suurempi kuin maan BKT. Pankkisektorin suuruus on huomattava verrattaessa Kiinaa muihin saman kehitystason maihin, sillä niiden lainakanta suhteessa BKT:hen on Kiinaa keskimäärin yli puolta pienempi. Erityislaatuisen Kiinan pankkisektorista tekee myös sen keskeinen rooli viranomaisten harjoittaman talouspolitiikan välineenä. Tästä osoituksena on maailmanlaajuisen talouskriisin aikana lanseeratun elvytyspaketin toteutus ensisijaisesti maan suurimpien pankkien luotonantoa lisäämällä.

Pankkijärjestelmän valtiokeskeisyys

Kiinan valtio omistaa noin 70 % maan pankkisektorista. Viranomaisille erityisesti maan neljä suurta pankkia – Industrial and Commercial Bank of China (ICBC), China Construction Bank (CCB), Bank of China (BoC) ja Agricultural Bank of China (ABC) – muodostavat tärkeän politiikkainstrumentin. Tarvittaessa nämä pankit tukevat maan talouskasvua merkittävästi lainoituksen avulla. Kiinan keskuspankki säätelee tiukasti talletusten ja lainojen viitekorkoja sekä vähimmäiskorkomarginaaleja, mikä estää liikepankkeja kilpailemasta koroilla. Tästä syystä Kiinan pankkisektorin voitot perustuvatkin lähinnä lainanannon volyy-

min lisäämiseen. Riskinottoa ja lainanantoa pidetään kurissa reservivaatimuksin sekä vuosittaisilla lainanantokiintiöillä.

Neljän suurimman pankin yhteenlasketun taseen arvo on noin puolet Kiinan koko pankkisektorista. Toinen puolisko koostuu kaupunkien ja alueiden liikepankeista, maaseudulla toimivista pankeista, enenevässä määrin markkinavetoisesti toimivista politiikkapankeista (policy banks) sekä pankeista, jotka ovat osin tai kokonaan ulkomaisessa omistuksessa. Viranomaisten tiukan sääntelyn vuoksi kokonaan ulkomaisessa omistuksessa olevien pankkien toiminta Kiinan markkinoilla on edelleen vähäistä. Tätä kuvaa muun muassa ulkomaisten pankkien taseiden yhteenlaskettu arvo, joka oli viime vuonna alle 2 prosenttia Kiinan koko pankkisektorista. Kiinassa toimii myös epävirallinen pankkisektori, jonka arvioidaan vastaavan jopa 20 % virallisen sektorin lainakannasta. Epävirallinen sektori on keskeinen rahoituskanava pienille ja keskikokoisille yrityksille, joiden on vaikeaa saada rahoitusta virallisen sektorin kautta.

Viime vuoden lopussa kiinalaispankkien talletuskanta oli noin 80 % ja lainakanta 20 % suurempi kuin maan BKT. Pankkijärjestelmän suurta kokoa selittävää paitsi kotitalouksien ja yritysten korkea säästämisaste myös valtion sääntely, joka hidastaa Kiinan rahoitusmarkkinoiden kehittymistä. Esimerkiksi osake- tai joukkovelkakirjamarkkinoiden rooli kiinalaisyriyten rahoitusvälineenä on edelleen hyvin rajallinen pankkilainoihin verrattuna.

Kiinalaispankkien voitot kasvavat nopeasti

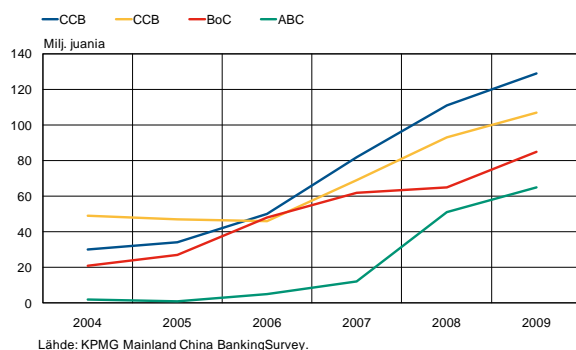
Kiinalaispankit selvisivät talous- ja finanssikriisistä vähäisin tappioin, sillä niiden arvopaperiomistukset ulkomaisista yrityksistä ovat viranomaisten asettamien pääomaliikkeiden rajoitusten vuoksi olleet melko pieniä. Maan neljästä suurimmasta pankista ICBC nousi finanssikriisin myllerryksessä markkina-arvoltaan

maailman suurimmaksi ja CCB toiseksi suurimmaksi pankiksi. BoC ja ABC ovat sijaluvuilla 7. ja 8.

Vaikka Kiinan viranomaiset kavensivat pankkien korkomarginaalia 2,5 prosenttiyksikköön vuonna 2009, kasvoivat neljän suuren liikepankin voitot edellisvuodesta 15–30 prosentilla liki 390 miljardiin junaan (43 mrd. euroa). Kiinassa toimivien pankkien tehokkuudesta on tehty vain muutamia tutkimuksia, joista useissa neljän suuren pankin liiketoiminnan arvioidaan olevan tehottomampaa verrattuna esimerkiksi kaupungeissa toimiviin liikepankkeihin tai ulkomaalaissijoitteisiin pankkeihin. Tulokset myös osoittavat, etteivät pankkien tekemät voitot ole riippuvaisia toiminnan tehokkuudesta. Kyseiset tutkimukset tosin käsittelevät vuosia 2000–2007, eivätkä siten välttämättä kerro sektorin nykytilasta.

Kuvio 11. Kiinan neljän suurimman pankin voittojen kehitys, mrd. juania (taseiden yhteenlaskettu osuus noin 50 % koko sektorista)

Noin 80 % kiinalaispankkien voitoista perustuu edelleen perustoiminnasta saataviin korkotuloihin. Muiden tulonlähteiden kuten palvelumaksujen osuus on kuitenkin ollut viime vuosina kasvussa pankkipalvelujen monipuolistumisen myötä (vuonna 2009 kasvua noin 30 % edellisvuodesta). Varallisuuden kasvu on lisännyt Kiinassa muun muassa varainhoito-, kulutusluotto-, leasing-, yksityispankki- ja vakuutuspalvelujen kysyntää. Palvelujen nopeaa kehitystä kuvaa myös pankki- ja luottokorttien lukumäärän kasvu viime vuoden

lopulla yli kahteen miljardiin kappaleeseen, eli keskimäärin kahteen korttiin jokaista kiinalaista kohden.

Kiinalaispankkien ulkomaille suuntautuvat yritysostot ovat etenkin talous- ja finanssikriisin jälkeen olleet vähissä. Pankit ovatkin keskittyneet orgaaniseen kasvun lisäämiseen avaamalla haarakonttoreita ympäri maailmaa.

Valtion elvytyspaketin toteutus pankkien välityksellä

Vaikka finanssikriisin suorilta vaikutuksilta onnistuttiin välttymään Kiinan pankkisektorilla, ovat sen välilliset vaikutukset näkyneet maan taloudessa. Keskeisenä osana talouden elvytyspakettia kiinalaispankit lisäsivät viime vuonna huomattavasti lainanantoaan valtion kannustamana. Kasvua edellisvuodesta oli noin 31 %. Tämä heijastui osaltaan myös pankkien voittojen määrään. Nopealla lainanannon kasvulla on kuitenkin kääntöpuolensa, sillä se on todennäköisesti vääristänyt pääomien allokaatiota ja tulee jatkossa kasvattamaan pankkien järjestämättömien luottojen määrää. Kyseiset ongelmat eivät ainakaan vielä näytä virallisten tilastojen mukaan rasittavan pankkien tulosta, sillä viime vuonna järjestämättömien luottojen osuus lainakannasta laski alle 2 prosenttiin. Kuluvana vuonna Kiinan viranomaiset ovat ilmoittaneet pyrkivänsä rajoittamaan luototuksen kasvua hieman alle 20 %:iin talouden ylikuumenemisriskin ja inflaatiopaineiden alla.

Viranomaisten 2000-luvulla toteuttamien rakennemuutosten myötä maan pankkijärjestelmän tila on kohentunut merkittävästi. Järjestämättömiä luottoja on siivottu pankkien taseista ja huomattavia summia käytetty pankkien pääomien rakentamiseen valtion suoralta tuella. Elvytyspaketti on kuitenkin herättänyt epäilyksiä etenkin paikallishallintojen budjetin ulkopuolisiin hankkeisiin myönnettyjen lainojen kestävyyydestä, joiden osuuden arvellaan olevan viime vuoden laina-

kannan kasvusta jopa kolmanneksen. Pankkisektoria Kiinassa valvova viranomainen China Banking Regulatory Commission (CBRC) on tänä vuonna puuttunut epäkohtaan rajoittamalla pankkien lainanantoa yrityksille, joiden olemassa oleva lainakanta kasvoi yli 70 prosentilla viime vuonna. CBRC on myös suoraan kieltänyt uusien lainojen myönnön useille suunnitteilla olleille paikallishallintojen projekteille.

3 Arvopaperimarkkinat

3.1 Valuuttakaupan vaihto kasvanut voimakkaasti BIS:n valuutta- ja OTC-johdannaismarkkinakyselyn mukaan

Harri Kuussaari

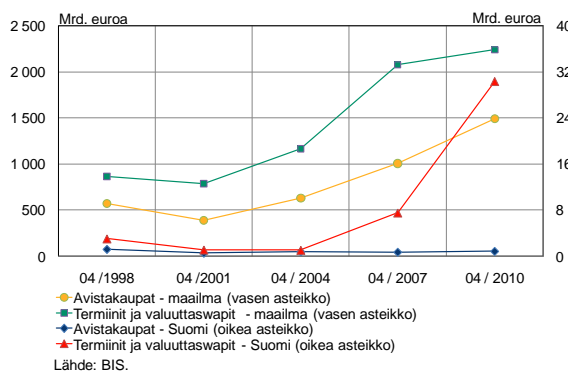
Maailmanlaajuinen valuuttakaupan vaihto oli huhtikuussa 2010 keskimäärin lähes 4000 miljardia dollaria päivässä. Suomessa vastaava päivävaihto oli noin 31 miljardia dollaria. Globaali päivävaihto on kasvanut noin 20 prosenttia vuoden 2007 huhtikuusta. Suomessa kasvu on ollut huomattavasti voimakkaampaa ja keskimääräinen päivävaihto on lähes nelinkertaistunut vuodesta 2007. Maailmalla OTC-johdannaiskauppa on jatkanut kasvuaan, Suomessa vaihto on puolestaan supistunut vuodesta 2007.

Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) toteuttaa kolmen vuoden välein kyselyn kansallisten valuutta- ja johdannaismarkkinoiden toiminnasta. Kysely toteutetaan maailmanlaajuisien markkinoiden koon ja rakenteen selvittämiseksi. Rahoituslaitoksilta kysyttiin niiden huhtikuun 2010 aikana tekemien valuutta- ja johdannaiskauppojen määrät. Johdannaiskauppatiedot koskevat ei-säädeltyjä OTC-markkinoita.

Valuuttamarkkinat

Maailmanlaajuinen valuuttakaupan päivävaihto kasvoi kolmen vuoden takaisesta 3324 mrd. dollarista 3981 mrd. dollariin huhtikuussa 2010. Kasvu johtui pääosin avistakaupan lisääntymisestä, kun taas muiden instrumenttien vaihdon kasvu oli maltillisempaa. Suomessa toimivien rahoituslaitosten valuuttakaupan päivävaihto kasvoi vuoden 2007 8,3 mrd. dollarista 31,2 mrd. dollariin. Voimakkaan kasvun syynä oli erityisesti valuutanvaihtosopimusten käytön lisääntyminen pankkiryhmien sisäisessä likviditeetin hallinnassa. Valuutanvaihtosopimusten osuus kaikista Suomessa tehdyistä valuuttakaupoista kasvoi jopa 97 prosenttiin. Avistakauppa kasvoi Suomessa vain hieman.

Kuvio 12. Valuuttakaupan keskimääräinen päivävaihto 1998 - 2010

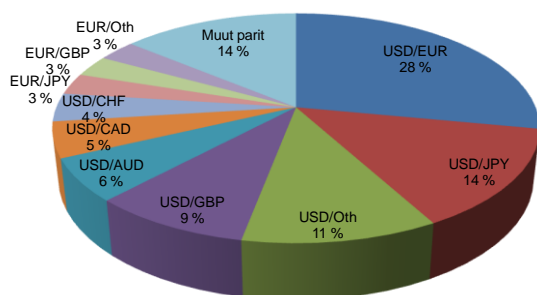
Globaalien tulosten perusteella muiden rahoituslaitosten kuin suurten pankkien valuuttakauppa-aktiivisuus on kasvanut. Pienten, BIS:n kyselyyn kuulumattomien pankkien lisäksi tähän ryhmään kuuluvat muun muassa sijoitusrahastot, hedge fundit, vakuutusyhtiöt, eläkerahastot ja keskuspankit. Valuuttakaupan globalisatiokehitys jatkuu edelleen tasaisesti, tämän vuoden huhtikuussa 65 prosenttia kaupoista oli rajan ylittävää kauppaa (v. 1998: 54 %, v. 2007: 62 %). Suomen

kansallisissa tuloksissa vastaava ulkomaisen kaupan osuus oli 96 prosenttia.

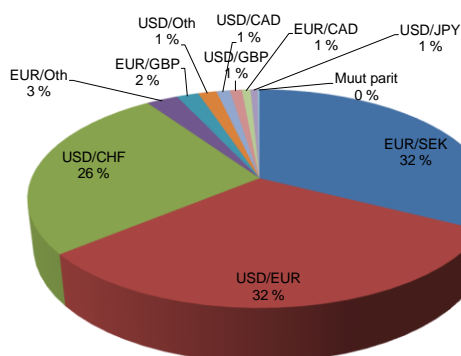
Yhdysvaltain dollarin suhteellinen osuus jatkoi hienoista laskuaan mutta se on edelleen selvästi käytetyin valuutta maailmanlaajuisessa valuuttakaupassa. Euron ja Japanin jenin osuudet kasvoivat hieman vuoteen 2007 verrattuna. Valuuttapareittain tarkasteltuna maailmanlaajuisesti eniten kauppaa käytiin USD/EUR, USD/JPY ja USD/GBP –pareilla. Suomessa valuuttakaupan kirjo on huomattavasti koko maailmaa suppeampaa ja vaihdetuimmat valuuttaparit olivat huhtikuussa EUR/SEK, USD/EUR ja USD/CHF.

Kuvio 13. Valuuttakaupan globaali vaihto valuuttapareittain, huhtikuu 2010

Lähde: BIS.

Kuvio 14. Valuuttakaupan vaihto Suomessa valuuttapareittain, huhtikuu 2010

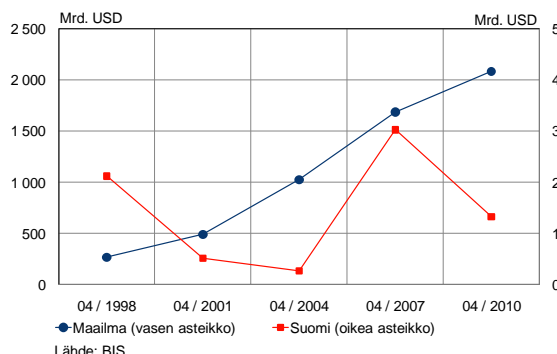
Lähde: BIS.

Maantieteellisesti eniten valuuttakauppaa käydään Isossa-Britanniassa, jonka osuus koko maailman vaihdosta on kasvanut lähes 37 prosenttiin. Toiseksi eniten valuuttakauppaa kävivät huhtikuussa 2010 rahoituslaitokset Yhdysvalloissa (18%) ja kolmanneksi Japanissa (6%).

OTC-korkojohdannaismarkkinat

Maailman OTC-korkojohdannaismarkkinoiden voolyymi kasvoi 24 % vuodesta 2007. Keskimääräinen päivävaihto oli huhtikuussa 2083 mrd. dollaria ja kasvu johtui lähes yksinomaan korkoterminivaihdon lisääntymisestä. Suomessa korkojohdannaisten päivävaihto supistui kolmesta miljardista reiluun miljardiin, mikä johtui erityisesti koronvaihtosopimusten ja OTC-korko-optioiden vaihdon vähenemisestä.

Kuvio 15. OTC-korkojohdannaiskaupan keskimääräinen päivävaihto 1998-2010

Lähde: BIS.

3.2 Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset pitkälti Euroopasta

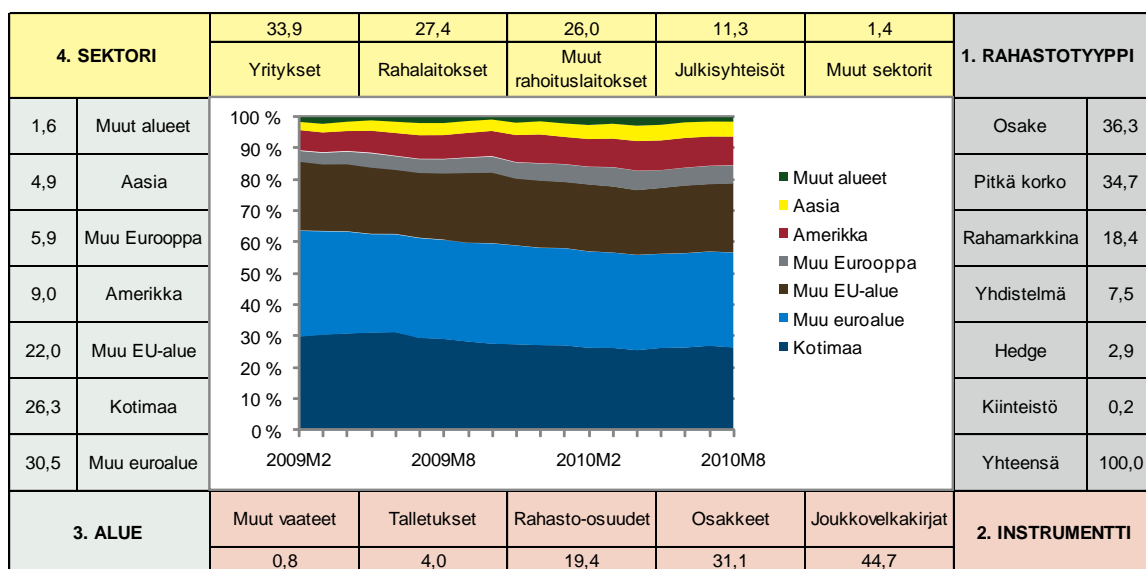
Hermann Teräväinen, Jyrki Lehtinen

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase notkahti finanssikriisin myllerryksessä 41,0 mrd. euroon helmikuun 2009 lopussa, jonka jälkeen pääomat ovat kehittyneet 1,5 vuodessa melko tasaisesti positiivisten nettomerkintöjen ja taseen arvonmuutosten ansiosta. Elokuun 2010 lopussa kotimaisten sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase oli noussut 59,6 mrd. euroon. Artikkelissa tarkastellaan, miten taseen saamiset ovat jakautuneet

rahastotyypeittäin, instrumenteittain, alueittain ja sektoreittain.

Suomalaisia sijoitusrahastoja oli elokuun 2010 lopussa toiminnassa tasan 500 kpl. Yli puolet (259 kpl) rahastoista oli osakerahastoja, jotka muodostivat myöskin taseella mitattuna suurimman tyyppiluokan 36,3 prosentin osuudella (Kuvio 16). Pitkän koron rahastoiksi luokiteltuja sijoitusrahastoja oli lukumäärällisesti huomattavasti vähemmän (97 kpl), mutta ne muodostivat kuitenkin 34,7 % kokonaistaseesta. Rahamarkkinarahastojen osuus oli 18,4 % (31 kpl). Suuntaus on viimeisen 1,5 vuoden aikana ollut osakerahastojen suhteellisen osuuden kasvaminen rahamarkkinarahastojen kustannuksella. Yhteensä edellä mainituista kolmesta rahastotyyppistä koostui elokuun 2010 lopussa lähes 90 % kotimaisten sijoitusrahastojen 59,6 mrd. eurosta.

Kuvio 16. Kotimaisten sijoitusrahastojen taseen saamisten (31.8.2010, yht. 59,6 mrd. euroa) prosentuaalinen jakautuminen rahastotyypeittäin, instrumenteittain, alueittain ja sektoreittain (ulompi kehä) ja saamisten alueellinen kehittyminen 28.2.2009 – 31.8.2010 (sisempi kuvio)

Lähde: Suomen Pankki.

Instrumenteittain tarkasteltuna saamisten suurin paino oli vuoden 2010 elokuun lopussa joukkovelkakirjalai-

noissa (44,7 %) ja osakkeissa (31,1 %). Sijoitussalkkujen allokaatio on muuttunut 1,5 vuoden aikana merkit-

tävästi – helmikuussa 2009 joukkovelkakirjalainoissa oli 57,4 % ja osakkeissa ainoastaan 20,4 % sijoitusrahastojen sijoituksista. Sekä osakkeiden että joukkovelkakirjasijoitusten arvot ovat kasvaneet taseissa positiivisten virtojen ja arvostusmuutosten ansiosta. Osakkeisiin on kuitenkin tehty huomattavasti enemmän uusia sijoituksia ja sijoitussalkkujen osakkeet ovat tuottaneet joukkovelkakirjoja paremmin, mikä selittää allokaation muutoksen.

Viidennessä (19,4 %) saamisista oli sijoituksia toisten sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin (ml. ETF-sijoitukset⁶). Tästä merkittävä osa (47,4 %) oli kotimaisten rahastojen (ns. rahastojen rahastojen) sijoituksia toiseen kotimaiseen rahastoon. Tällaisten sijoitusten arvo oli vuoden 2010 elokuun lopussa 5,5 mrd. euroa.⁷ Rahastosijoituksista 40,1 % kohdistui euroalueelle – erityisesti Luxemburgiin (27,1 %), jossa suurin osa euroalueen sijoitusrahastoista sijaitsee.

Sijoitusrahastojen sijoitussalkku on kohdealueeltaan hyvin Eurooppa-voittoinen. Peräti 84,6 % kaikista sijoituksista kohdistui Eurooppaan ja yli puolet (56,8 %) euroalueelle, jossa sijoitukset ovat pääasiassa euro-määräisiä. Euroalueen ulkopuolisissa maissa sijoituksia on erityisesti Ruotsissa, Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa – yhteensä tasan neljännes (25,0 %). Sijoitukset oli elokuun 2010 lopussa hajautettu 102 eri maahan.

Sektoreittain tarkasteltuna kolmannes (33,9 %) saamisista oli yrityksiltä. Muita merkittäviä sektoreita, joihin kotimaiset sijoitusrahastot sijoittivat, olivat rahalaitokset (27,4 %) ja muut rahoituslaitokset (26,0 %). Viimeisen 1,5 vuoden aikana julkisyhteisöjen osuus on romahtanut 19,0 prosentista 11,3 prosenttiin.

⁶ Exchange Traded Fund = indeksiosuusrahasto, jolla käydään kauppaa pörssissä samalla tavalla kuin pörssiosakkeilla.

⁷ Ks. lisää Rahoitustilastot – vuosikatsaus 2009, s. 33 - 34.

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/tilastojulkaisut/raha_ja_pankkitilastot_vuosikatsaus.htm

Varoja on vedetty pois tasaisesti lähes kaikkien kymmenen tasepainoltaan merkittävimmän valtion joukkolainoista. Näihin valtioihin kuuluu euroalueen suurten maiden lisäksi Ruotsi. Vuoden 2010 puolella ainoastaan Saksan ja Espanjan joukkolainat ovat houkutelleet nettomääräisesti enemmän uusia sijoituksia kuin mitä niistä on kotiutettu.

Taulukossa 4 on esitetty yhtä aikaa neljä ulottuvuutta – rahastotyyppi, instrumentti, alue ja sektori. Sijoituksia oli vuoden 2010 elokuun lopussa 306 erilaisessa yhdistelmässä, kun huomioidaan edellä mainittu kaikki ulottuvuudet yhtä aikaa⁸. Taulukko havainnollistaa kotimaisten sijoitusrahastojen saamisen niin sanotun kovan ytimen eli sen missä sijoituksia oli arvoltaan eniten edellä mainittu neljä ehtoa huomioiden. Esitetyt 12 tulosta kattavat peräti 50,0 % sijoitusrahastojen kokonaistaseen 59,6 mrd. eurosta.

Merkittävin yhdistelmä oli pitkän koron rahastojen sijoitukset muun euroalueen julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainoihin. Osuus oli vuoden 2010 elokuun lopussa 6,1 % eli 3,7 mrd. euroa. Käytännössä yhtä suuri osuus muodostui osakerahastojen sijoituksista kotimaisten yritysten osakkeisiin. Kolmantena olivat rahamarkkinarahastojen sijoitukset EU-alueella (pl. euroalue) sijaitsevien rahalaitosten joukkovelkakirjoihin, jotka painottuvat lyhyisiin alle vuoden pituisiin sijoituksiin. Mielenkiintoista oli pitkän koron rahastojen merkittävät sijoitukset (2,5 mrd. euroa) toisiin kotimaisiin sijoitusrahastoihin. Muutoin taulukon tulokset ovat kauttaaltaan hyvin odotettuja ja antavat hyvän kuvan keskeisimmistä sijoitusreiteistä.

⁸ Teoreettisesti yhdistelmien lukumäärä on (1050) = rahastotyyppien lkm (6) * instrumenttien lkm (5) * alueiden lkm (7) * sektoreiden lkm (5)

Taulukko 4. Kotimaisten sijoitusrahastojen taseen saamisten ns. kova ydin (50,0 % kaikista saamisista) 31.8.2010 (huomioitu yhtä aikaa kaikki neljä ulottuvuutta: rahastotyyppi, sektori, alue ja instrumentti)

	Rahastotyyppi	Sektori	Alue	Instrumentti	Milj. euroa	%
1	Pitkä korko	Julkisyhteisöt	Muu euroalue	Joukkovelkakirjat	3 666	6,1
2	Osake	Yritykset	Kotimaa	Osakkeet	3 651	6,1
3	Rahamarkkina	Rahalaitokset	Muu EU-alue	Joukkovelkakirjat	3 305	5,5
4	Osake	Yritykset	Amerikka	Osakkeet	2 694	4,5
5	Pitkä korko	Muut rahoituslaitokset	Kotimaa	Rahasto-osuudet	2 460	4,1
6	Osake	Yritykset	Muu Eurooppa	Osakkeet	2 199	3,7
7	Osake	Yritykset	Muu EU-alue	Osakkeet	2 140	3,6
8	Rahamarkkina	Rahalaitokset	Muu euroalue	Joukkovelkakirjat	2 044	3,4
9	Osake	Muut rahoituslaitokset	Muu euroalue	Rahasto-osuudet	2 041	3,4
10	Pitkä korko	Muut rahoituslaitokset	Muu euroalue	Rahasto-osuudet	1 918	3,2
11	Osake	Yritykset	Muu euroalue	Osakkeet	1 905	3,2
12	Osake	Yritykset	Aasia	Osakkeet	1 813	3,0
					29 837	50,0

Lähde: Suomen Pankki.

4 Infrastrukturi

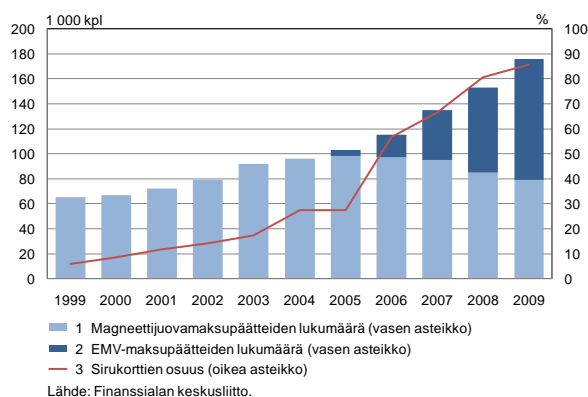
4.1 Rikolliset siirtyneet maksukorttien kopioinnista lompakko- ja identiteettivarkauksiin

Maija Salmela

Sirullisten maksukorttien yleistyessä on korttien väärinkäyttö vaikeutunut. Tämän vuoksi rikolliset ovat siirtyneet korttien kopioimisesta urkkimaan tunnuslukuja ja varastamaan lompakoita. Rikokset siirtyvät myös enenevässä määrin tietoverkkoihin, joissa kaapataan identiteettitietoja.

Rikolliset pyrkivät saamaan hyötyjä sieltä, missä se on helpointa. Tästä syystä maksukorttien kopioiminen on vähentynyt ja vähentyy todennäköisesti jatkossakin, kun sirukortit yleistyvät Suomessa hyvää vauhtia (Kuvio 17). Sirukorttia on huomattavasti vaikeampi väärinkäyttää kuin perinteistä magneetti-juovakorttia.

Kuvio 17. Maksupäätteet ja sirukortit Suomessa

Syyskuun loppupuolella on uutisoitu niin sanotusta lompakkoliigasta, joka on rosvonnut yli 60 000 euron

saaliin eteläisessä Suomessa.⁹ Nämä rikolliset valikoivat uhreikseen pääasiassa iäkkäitä ihmisiä ja toimivat muutaman henkilön ryhmissä. Usein uhri tai sivulliset eivät edes ole huomanneet lompakon katoamista. Uhriksi voi päätyä myös humalainen, joka saattaa olla helppo saalis varkaille.

Mikäli kortin tunnusluku päättyy rikollisten tietoon, lompakosta löytyneen maksukortin avulla päästään käsiksi tilitietoihin. Useissa tapauksissa tunnusluku urkitaan ennen lompakon varastamista esimerkiksi kaupan kassalla tai pankkiautomaatilla.

Maksuvälinepetokset ovat kuitenkin siirtymässä entistä enemmän myös tietoverkkoihin, joissa muun muassa haittaohjelmien avulla kaapataan henkilökoh- taisia tietoja. Nämä, esimerkiksi luottokorttitiedot, verkkopankkitunnukset tai henkilötiedot, voidaan sitten pienellä kiinnijäämisriskillä muuttaa rahaksi. Riski kiinnijäämisestä on pieni, sillä erityisesti interne- tin ja mobiililaitteiden välityksellä rikollisten on mah- dollista tehdä globaalia yhteistyötä anonymisti.

Suomessa Nordea joutui rikollisten kohteeksi alku- vuodesta, kun sen verkkopankkiasiakkaiden tileiltä nostettiin rahaa haittaohjelmaa käyttäen.¹⁰ Haittaoh- jelma houkutteli asiakkaita paljastamaan pankkitun- nuksensa. Nordea korvasi tuolloin asiakkaidensa me- netykset ja on tiukentanut maksuliikennevalvontaansa sekä ottanut käyttöön tekstiviestillä tai puhelimitse tehtävän lisävahvistuksen henkilöasiakkaiden verkko-

⁹ Esimerkiksi:

<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Lompakkoliiga+rosvonnut+60+000+euron+saaliin+etel%C3%A4isess%C3%A4+Suomessa/1135260384011>

¹⁰

<http://www.nordea.fi/Tietoa+Nordeasta/Nordea+varoittaa+asiakkaitaan+haittaohjelmasta/1285712.html>

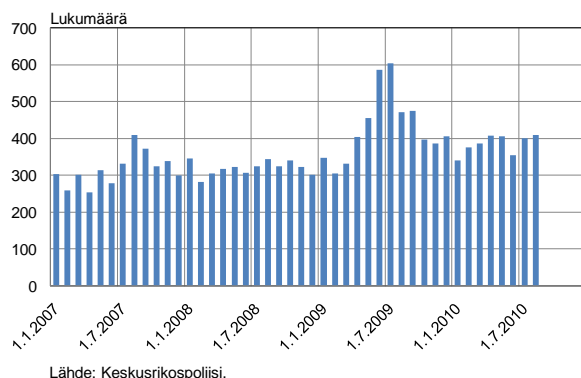

pankissa. Lisävahvistus vaaditaan tehtäessä suuria tilisiirtoja ja kun maksu menee uudelle vastaanottajalle.

Alkuvuodesta Suomessa tehtiin myös kaikkien aikojen suurin maksukorttitietojen varkaus, kun helsinkiläisen liikkeen huonosti suojatusta maksujärjestelmästä anastettiin yli 100 000 kortin tiedot. Poliisi alkoi tutkia asiaa, kun Luottokunta kertoi varkausepäilystään pian tapahtuneen jälkeen. Kaikki anastetut tiedot olivat magneettijuovaan perustuvia ja rikolliset pääsivät niihin käsiksi internetin kautta. Sitten liike on uusinnut maksujärjestelmänsä.

Poliisille ilmoitettuja maksuvälinepetoksia (Kuvio 18) ovat petokset lievästä törkeään sekä maksuvälinepetoksen valmistelu. Poliisin ennaltaehkäisevä työ on Suomessa tuottanut sen, että rikollisia on usein saatu kiinni jo ennen kuin kansalaiset ovat ehtineet joutua laajamittaisesti rikosten kohteeksi. Kesällä 2009 näkyvä piikki johtuu siitä, että Suomeen tuli kaksi aktiivista rikollisryhmää joiden tekemistä rikoksista kansalaiset ehtivät tehdä suuren määrän rikosilmoituksia, vaikka poliisi saikin kiinni ryhmien jäseniä. Tänä vuonna vastaavaa piikkiä maksuvälinepetosten määrässä ei huomattu, vaikka kesä on usein sesonkia ulkomailta tuleville rikosilmiöille.

Kuvio 18. Poliisille ilmoitetut maksuvälinepetokset kuukausittain vuosina 2007–2010

Suomessa petoksia pystytään torjumaan suuria EU-maita tehokkaammin, sillä pienessä maassa on mahdollista tehdä tiivistä ja tehokasta yhteistyötä viranomaisten ja yrityssektorin välillä. Näin ollen kiinnijäämisriski on Suomessa merkittävästi suurempi kuin muissa Euroopan maissa. Rikollisia kuitenkin saattaa houkutella Suomeen se, että meillä rangaistukset maksuvälinepetoksista ovat muita Euroopan maita lievempiä.¹¹

¹¹

<http://www.mtv3.fi/uutiset/rikos.shtml/arkistot/rikos/2010/09/1193847>

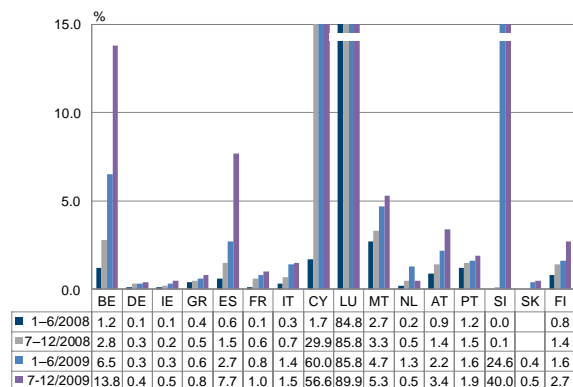

4.2 SEPA¹² edistyminen hidasta

Timo Iivarinen

Yhtenäinen Euroopan laajuinen maksu-alue (SEPA) täydentää yhteisestä valuutasta saatavia hyötyjä ja se on looginen jatko yleiselle integraatiokehitykselle. Jos halutaan tavoitella todellista yhtenäistä talousaluetta ja siitä saatavia hyötyjä, tulee myös maksamisen olla osa sitä. SEPA:n edistyminen käyttöönoton osalta on ollut hidasta, vaikka yhteiset periaatteet alkavat olla valmiina. Suomessa siirtyminen toteutuu melkein alkuperäisessä aikataulussa. Useimmissa muissa maissa tähän ei pystytä.

Kuvio 19. SEPA-tilisiirtojen osuus kaikista tilisiirroista euromaissa

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Yhteiset standardit, maksujen nopeampi toimitus ja yksinkertaisemmat maksamiseen liittyvät prosessit tuovat hyötyä koko EU-alueen taloudelle. Merkittävin hyöty on maksamisen kokonaistehokkuuden lisäänty-

minen. Kilpailu lisääntyy ja myös asiakkaat voivat kilpailuttaa pankkeja paremmin, kun kaikki alueen maksut toimitetaan samoilla standardeilla ja yhteisesti sovitulla pelisäännöllä. Tulevaisuudessa myös uusien maksamiseen liittyvien tuoteinnovaatioiden tulo markkinoille on todennäköisempää ja helpompaa, kun pelikenttä on monen pienen erilaisia standardeja käyttävän alueen sijasta yksi suuri markkina-alue.

Koko yhteiskunnalle koituvista kiistämättömistä eduista huolimatta SEPA:n käyttöönotto on ollut varsin hidasta. Vuonna 2008 alkoi SEPA-tilisiirtojen välitys. Seuraavana vuonna alkoi SEPA-suoraveloitusten välitys ja vuonna 2010 täytyy kaikkien perinteistä suoraveloitusta tarjoavien tarjota käyttöön SEPA suoraveloitusta maksajan palveluna. Myös SEPA-kortit ovat olleet monella jo käytössä. SEPA-korttien täysi toiminta alkaa vuonna 2011 kun kaikki automaattit ja maksupäätteet ovat siirtyneet käyttämään EMV-standardia¹³.

Edellä mainituista ajankohdista alkaen on siis ollut ja tulee olemaan mahdollista välittää SEPA-kelpoisia maksuja. Aivan toinen asia on, kuinka nopeasti Euroopassa siirrytään kokonaan käyttämään näitä uusia SEPA-maksutapoja. Suomessa vuoden 2009 lopussa SEPA-tilisiirtoja oli kaikista tilisiirroista 2,7 % (ks. kuva 1). Ja kesällä 2010 vastaava luku oli 3,3 %. Suuret eurooppalaiset maat ovat vielä heikommin ottaneet käyttöön SEPA-tilisiirtoja. Muutamissa pienissä maissa käyttöaste on jo varsin hyvä. Suomessakin odotetaan vuoden 2010 aikana varsin kattavaa siirtymistä, kun suuret laskuttajat kuten valtion hallinto ja monet suuryritykset aloittavat SEPA-tilisiirtojen käytön.

¹³ ks tarkemmin

http://www.rata.bof.fi/fi/Saastajalle/Tuotteet_ja_palvelut/Maksukortit/Pages/EMV-kortit.aspx

¹² Single Euro Payment Area, SEPA

SEPA-suoraveloituksen käyttö on vielä täysin minimaalista (0,05 % kaikista euroalueen suoraveloituksista), mutta maksaminen SEPA-suoraveloituksella tulee mahdolliseksi yleisesti euroalueella viimeistään tämän vuoden aikana. Suomalaiset pankit eivät todennäköisesti tule tarjoamaan suoraveloitusta laskuttaja-asiakkailleen, vaan ne tarjoavat sähköiseen laskutukseen perustuvia palveluita tämän tilalle. Myös tietokoneita vieroksuville on tulossa palvelu, jonka avulla voi hyväksyä e-laskuja maksettavaksi. Korttien osalta Euroopassa jo yli puolet maksupäätapahtumista on EMV-tapahtumia. Näin on myös Suomessa. Suomessa melkein kaikki kortit ovat jo EMV-standardia noudattavia.

Koska siirtyminen käyttämään SEPAa on yleisesti ollut niin hidasta, ovat viranomaiset miettineet keinoja siirtymisen vauhdittamiseksi. Euroopan komissio julkaisikin kesällä työpäperin¹⁴, jossa hahmotellaan SEPA:n lopullisen käyttöönoton lopullista takarajaa. Siitä olisi tarkoitus tehdä kaikkia maita suoraan sitovaa sääntelyä. Työpäperissa esitetään tilisiirroille vuoden ja suoraveloitukselle kahden vuoden siirtymäaikaa (asetuksen julkaisuhetkestä lukien), jonka jälkeen muita kuin SEPA-kelpoisia tuotteita ei saa käyttää. Pienille kansallisille järjestelmille hahmotellaan vielä pidempää siirtymäaikaa (36kk). Vielä ei ole selvää, milloin komissio saa valmiiksi tätä asiaa koskevan asetuksen, mutta nähtävästi sellainen kuitenkin jossain vaiheessa tulee.

Elämme siis tilanteessa, jossa Suomen SEPA-siirtyminen on varsin hyvässä vaiheessa ja alkuperäisessä vuoden 2010 lopun lopullisessa siirtymisessä melkein pysytäänkin. SEPA-tilisiirron käyttö laajenee nopeasti, suoraveloitusta korvataan sähköisellä laskutuk-

sella ja korttipuolella kasvatetaan SEPA-kelpoisten maksupäätteiden osuutta.

Asetuksen toteutuessa tilisiirron ja suoveloituksen siirtymäaika olisi 4-5 vuotta palveluiden tarjoamisen aloittamisesta lukien. Tämän pitäisi olla riittävä aika siirtymän toteuttamiseksi. Mahdollisen asetuksen säätämisen siirtymisen takarajaan mennessä ainakin Suomi pystyy siirtymisensä hoitamaan.

¹⁴ ks tarkemmin

http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/sepa/end-date_migration_en.pdf

5 Sääntelyn ja valvonnan keskeisiä hankkeita

5.1 Baselin pankkivalvontakomitea kiristää tuntuvasti pankkien vakavaraisuusvaatimuksia

Jukka Vauhkonen

Pankeilta vaaditaan vastaisuudessa merkittävästi nykyistä enemmän osakepääomaa ja muita korkealaatuisimpia omia varoja. Systeemisesti merkittävälle pankeille saatetaan asettaa vielä lisäpääomavaatimus.

Baselin pankkivalvontakomitea on loppusuoralla laajassa pankkisääntelyn kokonaisuudistuksessaan. Tällä ns. Basel III -kokonaisuudella uudistetaan pankkien nykyistä vakavaraisuussääntelykehikkoa Basel II:ta ja luodaan useita uusia sääntelyinstrumentteja. Tässä artikkelissa tarkastellaan viimeisimpiä, kesällä ja alkusyksyllä 2010 julkistettuja, Basel III:een tehtyjä muutoksia.¹⁵

Uudistuksen taustalla ovat finanssikriisin paljastamat puutteet kansainvälisessä rahoitussääntelyssä.

Uudistuksella on kaksi keskeistä tavoitetta: 1) pankkien kriisinsietokyvyn parantaminen ja 2) järjestelmäriskien pienentäminen.

¹⁵ Uudistuskokonaisuuden sisältöä esitellään laajemmin Haajasen ja Vauhkonen artikkelissa Rahoitusmarkkinaraportissa 1/2010.

Pankkien kriisinsietokyvyn parantaminen

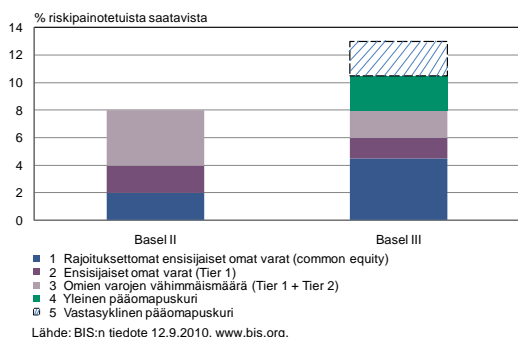
Finanssikriisi paljasti vakavia puutteita pankkien vakavaraisuus- ja maksuvalmiussääntelyssä. Pankeilla tulisi olla riittävästi omia varoja kattamaan mahdollisia tappioita. Finanssikriisi paljasti, että pankeilta vaadittujen omien varojen vähimmäismäärä oli liian pieni ja erityisesti laatuvaatimukset liian keveät.

Baselin pankkivalvontakomiteaa ohjaava keskuspankkien ja valvojien ryhmä (Group of Central Bank Governors) julkisti syyskuun 12. päivä pankkien uuden vähimmäisvakavaraisuusvaatimusten tasot. Kaikkein laadukkaimpien omien varojen, jotka koostuvat mm. pidätetyistä voittovaroista ja osakepääomasta (ja vastaavanlaatuisista omista varoista ei-osakeyhtiömuotoisissa pankeissa), vähimmäisvaatimus on nykyisin vain 2 % suhteessa pankin riskipainotettuihin saamiin. Vastaisuudessa pankeilta vaaditaan 7 % näitä rajoituksettomia ensisijaisia omia varoja suhteessa pankin riskipainotettuihin saataviin, joista vähimmäisvaatimuksen osuus on 4,5 % , ja ns. yleisen pääomapuskurin (capital conservation buffer) osuus 2,5 % (ks. kuvio).

Samanaikaisesti aikaisempaa pienempi osuus heikompileatuisista omista varoista (muut ensisijaiset omat varat ja toissijaiset omat varat) hyväksytään laskettavaksi pankin vakavaraisuuspääomaan. Jo aiemmin Baselin komitea oli sopinut omien varojen laatuksiteereiden kiristämisestä, mikä tosiasiallisesti kiristää pankkien vakavaraisuusvaatimuksia joillakin prosenttiyksiköillä.

Kuvio 20. Omien varojen vähimmäismäärät Basel II:ssa ja Basel III:ssa (suhteessa pankin riskipainotettuihin saataviin)

Samoin heinäkuussa 2009 julkistetut muutokset pankkien kaupankäyntitarkoituksessa pitämien rahoitusinstrumenttien, arvopaperistettujen omaisuuserien ja tiettyjen taseen ulkopuolisten erien vakavaraisuuskohteeseen tulevat kasvattamaan vakavaraisuusvaatimuksia.

Pankkien kriisinsietokykyä tullaan parantamaan myös uudella riskipainottamattomalla vähimmäisomavaraisuusastevaatimuksella ja kahdella uudella määrällisellä maksuvalmiusstandardilla.¹⁶ Baselin komitea päätti tekemiensä vaikutusarvioiden perusteella siirtää näiden uusien vaatimusten voimaantuloa vuosiin 2015 (maksuvalmiusvaatimus) ja 2018 (pysyvän varainhankinnan vaatimus ja vähimmäisomavaraisuusastevaatimus).

Järjestelmäriskien pienentäminen

Basel III:een sisältyvien uudistusten tavoitteena on myös vähentää luotonannon myötäsyklisyyden, rahoitusyri-tysten keskinäisten kytkentöjen ja systeemisesti merkittävien pankkien aiheuttamia järjestelmäriskejä (systeemisiä riskejä).

Yksityiselle sektorille myönnetyn luotonannon liiallinen kasvu on usein johtanut pankkikriiseihin ja pankkien luotonantokyvyn romahtamiseen. Kansallisille viranomaisille annetaan jatkossa mahdollisuus asettaa enintään 2,5 prosentin suuruinen kansallinen

¹⁶ Ks. tarkemmin Rahoitusmarkkinaraportti 1/2010.

vastasyklinen pääomapuskurivaatimus suojaamaan kansallista pankkijärjestelmää liiallisen kokonaisluotonannon seurauksilta.

Vastasyklisen pääomavaatimuksen on määrä tulla voimaan, kun kokonaisluotonannon ja BKT:n suhde kasvaa poikkeuksellisen suureksi suhteessa trendiinsä. Baselin komitea on rakentanut indikaattorin, jota viranomaisien odotetaan käyttävän lähtökohtanaan puskurivaatimusta asettaessaan. Viranomaiset voivat kuitenkin käyttää myös makrotaloudellisia tunnuslukuja, valvontatietoa, markkinainformaatiota ja harkintaa päätöstensä tukena.

Vastasyklistä pääomapuskuria on tarkoitus käyttää vain harvoin, esimerkiksi kerran 10–20 vuodessa. Muulloin puskurivaatimus on 0 %. Jos pankki ei täytä puskurivaatimusta, viranomaiset rajoittavat pankin voitonjakoa ja palkintaa.

Useat vastasyklisiin pääomapuskureihin liittyvät yksityiskohdat ovat vielä avoimia. Esimerkiksi kukin maa saa itsenäisesti päättää, mikä viranomainen tai mitkä viranomaiset päättävät puskurivaatimuksen asettamisesta.

Kenties tärkein Baselin komitean keskeneräisimmistä hankkeista on selvittää yhdessä Financial Stability Boardin¹⁷ kanssa, tulisiko systemisesti merkittävillä pankeilla asettaa vielä ylimääräinen lisäpääoma-vaatimus tai muita lisävaatimuksia. Tästä on luvassa lisätietoa vuoden loppuun mennessä, jolloin myös koko uudistuskokonaisuus on määrä lyödä lukkoon.

¹⁷ Financial Stability Boardin (entinen Financial Stability Forum) tehtävänä on koordinoita kansallisten viranomaisten ja kansainvälisten organisaatioiden yhteistyötä rahoitussääntelyn ja -valvonnan kehittämisessä.

5.2 Laaja rahoitusmarkkina-lain uudistus Yhdysvalloissa

Ilkka Kaukoranta, Hanna Westman

Uusi rahoitusmarkkinalaki hyväksyttiin heinäkuussa Yhdysvalloissa. Laajan lakipaketin tavoitteena on muuttaa rahoitusalan toimintaa niin, ettei kahden vuoden takainen finanssikriisi toistuisi. Uudistus on merkittävin rahoitusalan remontti sitten 1930-luvun laman.

Uusi rahoitusmarkkinalaki vaikuttaa erityisesti vakausvalvontaan, systemisesti merkittävien yritysten valvontaan ja kriisinhallintaan, pankkien ja vakuutusyritysten valvonnan rakenteeseen, varjopankkitoimintaan ja luottoluokittajiin kohdistuvaan valvontaan. Tämän lisäksi laki parantaa mm. kuluttajasuojaa, vahvistaa osakkeenomistajien mahdollisuutta vaikuttaa palkitsemismalleihin ja lisää Yhdysvaltain keskuspankin (Fed) läpinäkyvyyttä.

Vakausvalvonta tulee uuden Rahoitusvakauden yleisvalvontaneuvoston (Financial Stability Oversight Council, FSOC) vastuulle. FSOC:n toimintaan osallistuisivat kaikki merkittävien rahoitusmarkkinoiden sääntelyssä ja valvonnassa mukana olevien viranomaisten edustajat¹⁸. FSOC:lla on apunaan valtiova-

¹⁸ Valtiovarainministeriö toimisi puheenjohtajana, yksi Fedin johtokuntaan kuuluvista jäsenistä nimitetään valvonnasta vastaavaksi varapuheenjohtajaksi ja äänivaltaisina jäseninä toimisi Securities and Exchange Commission (SEC), Commodity Futures Trading Commission (CFTC), Office of the Comptroller of the Currency (OCC), Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC), Federal Housing Finance Agency (FHFA), National Credit Union Administration (NCUA) ja uusi finanssialan kuluttajavirasto (Bureau of Consumer Financial Protection).

rainministeriön sisälle perustettava tutkimusyksikkö (Office of Financial Research), joka saa laajat oikeudet kerätä mitä tahansa tarvitsemaansa informaatiota rahoitusalan yrityksiltä ja muilta viranomaisilta. FSOC:n tärkein tehtävä on poistaa oletus siitä että valtio pelastaa systemisesti merkittävät yritykset¹⁹ konkurssin uhatessa. FSOC:lla on mahdollisuus ehdottaa Fedille tiukempia pääoma-, velka-, likviditeetti- ja riskihallintavaatimuksia systemisesti merkittävillä yrityksillä. Tämä rajoittaisi mm. kasvun kannusteita. Mikä tärkeintä, FSOC:lle on annettu valta alistaa systemisesti merkittäviksi arvioimansa ei-pankit Fedin valvontaan. Yhdessä Fedin kanssa FSOC:lla on oikeus purkaa yritys, joka muodostaa akuutin uhan rahoitusmarkkinoiden vakaudelle.

Laki selkeyttää viranomaisten toimia Lehman Brother-tyyppisessä kriisitilanteessa. Systemisesti merkittävien rahoitusalan yritysten pitää laatia uskotava suunnitelma yhtiön alasajoon kriisitilanteessa ja ilmoittaa tästä, nk. hautajaissuunnitelmasta, viranomaisille. Laki mahdollistaa erityismenettelyn jonka myötä talletussuojajärjestelmästä vastaava FDIC voi tarvittaessa ottaa haltuunsa ja purkaa systemisesti merkittävän rahoitusalan yrityksen. Aiemmin tällainen menettely oli käytettävissä vain pankeille.

Pankkien ja vakuutusyritysten valvonnan rakennetta yksinkertaistetaan. Uudistuksen myötä kaikki talletussuojan alaisen talletuslaitoksen omistavat yhtiöt tulevat pankkiholdingyhtiöitä koskevan lainsäädännön (Bank Holding Act) alaisuuteen. Sääntelyarbitraasia pyritään vaikeuttamaan kieltämällä pankeilta valvojalta toiselle siirtyminen toimiluvan (charter) muutoksella, elleivät molemmat pankkivalvojat hyväksy muutos-

¹⁹ Yhtiön kaatumisen vaikutus rahoitusjärjestelmään ja talouteen, yhtiön koko, velkaantuneisuus ja riippuvuus lyhytaikaisesta rahoituksesta sekä yhtiön merkittävyys kotitalouksien, yritysten ja kuntien lainoittajana ja likviditeetin lähteenä koko rajoitusjärjestelmässä huomioidaan määritettäessä yritys systemisesti merkittäväksi.

ta. Tehottomaksi todettu Office of Thrift Supervision lopetetaan ja sen pankkivalvontaan liittyvät toiminnot siirtyvät suurilta osin OCC:lle. Vakuutusalan valvontaan laki luo uuden Federal Insurance Office (FIO) toimiston. Toimisto kerää tietoja vakuutusalan ja seuraa mahdollisten systeemisten riskien kehittymistä.

Varjopankkitoiminnan sääntely ja valvonta kiristyy. Laki sisältää supistetun version Volckerin säännöstä, joka kieltää pankkeja käymästä kauppaa omaan lukuunsa. Pankit eivät saa myöskään sijoittaa hedgerahastoihin enempää kuin korkeintaan 3 % ensisijaisesta pääomastaan (Tier 1). Vastaavia rajoitteita on myös Fedin valvomille ei-pankeille. Suuret hedgerahastot siirtyvät SEC:n valvonnan piiriin, kun taas OTC-johdannaiset siirtyvät SEC:n ja CFTC:n valvonnan piiriin. Samalla osa johdannaiskaupasta pakotetaan säänneltyjen kaupankäyntipaikkojen ja keskusvastapuoliselvityksen piiriin. Tämä mahdollistaa alan tehokkaamman valvonnan. Lisäksi tärkeimmille johdannaiskauppaosapuolille asetetaan pääoma- ja vakuusmarginaalivaatimuksia. Laki muuttaa luottojen arvopaperistamista siten, että alkuperäisille liikkeeseenlaskijoille jäisi lakisääteinen viiden prosentin osuus jokaisesta arvopaperistetusta lainasta. Laki myös edellyttää liikkeeseenlaskijoita antamaan enemmän tietoja taustalla olevista lainoista ja muista omaisuuseristä.

Laki lisää luottoluokittajiin kohdistuvaa valvontaa merkittävästi. SEC:n sisälle luodaan luottoluokittajien valvontaan keskittyvä toimisto. Se seuraa mm. luottoluokittajien käyttämiä menettelytapoja, riippuvuutta kolmansista osapuolista ja aikaisempien luokitusten paikkansapitävyyttä. Valvonnan tehostamiseksi SEC saa myös oikeuden poistaa luottoluokittajan luokitus-oikeuden, jos luokitukset ovat säännöllisesti epäluotettavia. Uuden lain myötä sijoittajat voivat haastaa luottoluokittajan oikeuteen, jos luokitus on tietoisesti tai piittaamattomuuden takia harhaanjohtava. SEC:n tulee

myös kehittää mekanismi, jolla estetään arvopapereiden liikkeeseenlaskijoita kilpailuttamasta luottoluokitusyrityksiä parhaan mahdollisen luottoluokituksen saamiseksi arvopaperilleen. Lisäksi viittauksia luottoluokitukseen lainsäädännössä vähennetään ja edellytetään, että viranomaiset selvittävät mahdollisuuksia edelleen vähentää lainsäätelyn riippuvuutta luottoluokituksista.

Aikaisemmin seitsemässä eri virastossa hajallaan olleet kuluttajasuojaan liittyvät kysymykset keskitetään uuteen, itsenäiseen kuluttajien oikeuksien turvaamiseen keskittyvään virastoon (Bureau of Consumer Financial Protection). Virasto saa valtuudet luoda kuluttajia suojaavia sääntöjä sekä pankeille että muille rahoituspalveluja kuluttajille tarjoaville yhtiölle. Laki tuo myös konkreettisia muutoksia kuluttajien asemaan. Esimerkiksi kuluttajat saavat joissakin tapauksissa oikeuden nähdä oman luottoluokituksensa ilmaiseksi. Asuntolainojen osalta väärinkäytöksiä pyritään vähentämään säätämällä, että lainanantajien pitää huolellisesti arvioida asiakkaan kykyä maksaa ottamansa asuntolainat takaisin.

Sijoittajien turvaa laki pyrkii parantamaan antamalla SEC:lle oikeuden määrätä, että sijoitusneuvoja tarjoavien välittäjien asema rinnastettaisiin luottamuskensvaraisesti (fiduciary) toimiviin riippumattomiin sijoitusneuvojiin. Välittäjien tulee vastaisuudessa toimia läpinäkyvämmiin sekä pyrkiä varmistamaan, että tarjottavat rahoitustuotteet ovat asiakkaan edun mukaisia. SEC:in valvonnan tehokkuutta lisätään luomalla järjestelmä, jonka puitteissa arvopaperirikoksen ilmiantaja voi saada palkintona merkittävän prosenttiosuuden ilmiannon perusteella langetettavan sakon tuotosta.

Osakkeenomistajat saavat oikeuden neuvoa-antavaan äänestykseen johtajien palkkauksesta. Lisäksi palkkauksesta päättävien komiteoiden itsenäisyyttä

yrityksen johdosta lisätään. Pörssiyritysten tulee myös kehittää sääntöjä, jotka varmistavat että vääristelyihin tuloksiin perustuvat johtajien palkat peritään takaisin.

Fedin saaman kasvavan vallan vastapainoksi sen avoimuutta ja poliittista kontrollia lisätään. Fedin finanssikriisin aikaiset lainanannot ja avomarkkinaoperaatiot tarkastetaan Government Accountability Office (GAO) toimesta ennen joulukuuta 2010. GAO saa vastaisuudenkin varalta tarkastusoikeuden, erityisesti lainanannon ja avomarkkinaoperaatioiden osalta. Lisäksi GAO määrätään tutkimaan Fedin hallinnon toimivuutta ja potentiaalisia intressiristiriitoja.

6 Rahoitustoimialan keskeisiä yritysjärjestelyjä ja tapahtumia

Päivämäärä   **Tapahtuma ja kuvaus**

Tammikuu 2010   *Moody's vahvisti Aktia Pankin luokitukset: lyhyt P-1 ja pitkä A1.*

S&P vahvisti M-Realin luokitukset C ja CCC+. Luokitusnäkymät ovat vakaat.

SAV-Rahoitus Oyj ilmoitti hakevansa luottolaitostoimilupaa.

Helmikuu 2010   *S&P pudotti UPM-Kymmenen pitkän luokituksen: BB+ → BB.*

Fitch säilytti UPM-Kymmenen luokitukset B ja BB-. Luokitusnäkymät ovat vakaat.

Algoengineering Europe Limited aloitti CCP-selvitettyjen osakkeiden kaupankäynnin Helsingin pörssissä. Se toimii Lontoosta käsin.

Maaliskuu 2010   *Tikkurila Oyj listautui NASDAQ OMX Helsingissä ja J. Tallberg-Kiinteistöt Oyj:n osake poistui pörssilistalta.*

Eufex ilmoitti hakevansa pankkitoimilupaa.

Moody's muutti Islannin luokitusnäkymät negatiivisesta vakaaksi.

Parex Banka lopetti välitystoiminnan Helsingin pörssissä.

Finanssivalvonta peruutti Sofia Pankki Oyj:n toimiluvan. Pankin omien varojen määrä alitti luottolaitokselta vaadittavan vähimmäismäärän.

S&P vahvisti Iso-Britannian pitkän luokituksen AAA, mutta luokitusnäkymät ovat negatiiviset.

Fitch pudotti Portugalin pitkän luokituksen AA → AA-. Luokitusnäkymät ovat negatiiviset. Lyhyt luokitus säilyi edelleen luokassa F1+.

S&P vahvisti Portugalin luokitukset A-1 ja A+ negatiivisin luokitusnäkymin.

Päivämäärä	Tapahtuma ja kuvaus
Huhtikuu 2010	<p>Pitkäaikaissäästämiseen tarkoitettujen eläketilien (PS-tilit) markkinointi alkoi.</p> <p>Fitch alensi Kreikan luokitukset: F1 →F2 ja BBB+ →BBB-.</p> <p>Moody's alensi Kreikan luokitukset: P-1 →P-2 ja A2 →A3. Luokitunäkymät ovat negatiiviset.</p> <p>S&P alensi Kreikan luokitukset; A-2 →B ja BBB+ →BB?</p> <p>S&P alensi Espanjan pitkän luokituksen: AA+ →AA.</p> <p>Moody's muutti Stora Enson luokitusnäkömät negatiivisesta vakaaksi. Luokitukset ovat NP / Ba2.</p> <p>LCM Sweden aloitti CCP-selvitettyjen osakkeiden välitystoiminnan Helsingin pörssissä. Se toimii Tukholmasta käsin.</p> <p>Straumur-Burdaras Investment Bank lopetti välitystoiminnan Helsingin pörssissä.</p> <p>Helsingin pörssi ryhtyi laskemaan uutta OMX Helsinki 15 -indeksiä. Indeksien perusajankohta on 18.12.2009 ja perusarvo 500. Indeksi lasketaan 15 vaihdetuimmalle osakkeelle.</p>
Toukokuu 2010	<p>Fitch alensi Espanjan pitkän luokituksen: AAA →AA+. Luokitusnäkömät ovat vakaat.</p> <p>Burgundy ilmoitti jättäneensä hakemuksen pörssiluvan saamiseksi. Se haluaa laajentaa mm johdannaisten, warranttien, indeksiosuusrahastojen ja strukturoitujen tuotteiden kauppapaikaksi.</p> <p>Saksa ilmoitti kieltävänsä kattamattomat lyhyeksi myynnit (naked short selling) 10 rahoitusalan yrityksen osakkeiden ja Euroalueen valtion velkakirjojen luottoriskijohdannaisten osalta.</p> <p>Espanjan keskuspankki otti CajaSur säästöpankin haltuunsa.</p> <p>Finlandia Rahastoyhtiö Oy sai toimiluvan.</p>
Kesäkuu 2010	<p>S&P nosti Viron luokitukset; lyhyt A-2 →A-1 ja pitkä A- →A. Luokitusnäkömät ovat vakaat.</p>

<i>Päivämäärä</i>	<i>Tapahtuma ja kuvaus</i>
Kesäkuu 2010	<p><i>Yksityisen sektorin eläkelaitosten sijoitustoimintaa ja vakavaraisuutta koskevan määräaikaisen lainsäädännön voimassaoloa jatkettiin vuoden 2012 loppuun saakka. Säännöksiä muutettiin vuoden 2008 lopussa ja niiden alkuperäinen voimassolo olisi päättynyt 2010 lopussa. Määräaikaislain jatkaminen tuli voimaan kesäkuun alussa.</i></p> <p><i>Sampo Life Insurance Balticin uudeksi nimeksi Mandatum Life Insurance Baltic.</i></p> <p><i>Espanjalaiset säästöpankit Caja Madrid ja Bancaja suunnittelevat yhdistymistä. Ne aikovat myös liittoutua viiden muun pienemmän säästöpankin kanssa. Liittoutuman likviditeettiä ja vakavaraisuutta tarkasteltaisiin yhtenä kokonaisuutena.</i></p> <p><i>Moody's pudotti Kreikan luokitukset; Lyhyt P-1 → NP ja pitkä A3 → Ba1. Luokitusnäköymät ovat vakaat.</i></p> <p><i>Larox Oyj:n osakkeen noteeraus päättyi Helsingin pörssissä.</i></p> <p><i>Fitch nosti UPM-Kymmenen pitkän velan luokituksen: BB- → BB. Luokitusnäköymät vakaat.</i></p> <p><i>Fitch muutti Stora Enson luokitusnäköymät negatiivisesta vakaaksi. Pitkä luokitus on BB.</i></p> <p><i>S&P muutti Nokian luokitusnäköymät vakaasta negatiiviseksi. Luokitukset: A-1 ja A.</i></p> <p><i>Moody's muutti Espanjan luokitusnäköymät vakaasta negatiiviseksi. Pitkän velan luokitus on Aaa.</i></p> <p><i>OPK:n hallintoneuvosto teki periaatepäätöksen ryhmän keskusyhteisönä toimivan OPK:n uudelleenorganisoinnista. ensi vuoden alusta alkaen. Uudeksi nimeksi tulee OP-Pohjola osk.</i></p>
Heinäkuu 2010	<p><i>SEB ilmoitti myyvänsä vähittäispankkitoimintansa Saksassa Banco Santanderille runsaalla puolella miljardilla eurolla.</i></p> <p><i>Moody's pudotti Portugalin pitkän velan luokituksen Aa2 → A1. Luokitusnäköymät vakaat.</i></p> <p><i>Moody's pudotti Irlannin pitkän velan luokituksen Aa1 → Aa2. Luokitusnäköymät vakaat.</i></p> <p><i>Moody's muutti Islannin luokitusnäköymät vakaasta negatiiviseksi. Luokituksen ovat P-3 ja Baa3</i></p>
Elokuu 2010	<p><i>Uusi kiinnitysluottopankkilaki astui voimaan Suomessa.</i></p>

Päivämäärä	Tapahtuma ja kuvaus
Elokuu 2010	<p>Fitch pudotti Fingridin luokituksia pykälän. Lyhyt F1+ →F1 ja pitkä AA- →A+. Luokitusnäkömät ovat negatiiviset.</p> <p>S&P nosti Metson lyhyen velan luokituksen A-3:sta A-2:seen. Pitkä luokitus on edelleen BBB. Luokitusnäkömät ovat vakaat.</p> <p>S&P pudotti Irlannin pitkän velan luokituksen AA:sta AA-:seen. Luokitusnäkömät ovat negatiiviset.</p> <p>Ruotsalainen HQ Bank menetti toimilupansa mm. väärinkäytösten vuoksi.</p> <p>Etelä-Savon, Juvan, Pieksamäen, ja Savonlinnan Osuuspankit ilmoittivat aikeesta yhdistyä Suur-Savon Osuuspankiksi.</p> <p>Lammin ja Tuuloksen Säästöpankit ilmoittivat aikeesta yhdistyä maaliskuussa 2011.</p>
Syyskuu 2010	<p>S&P asetti UPM-Kymmenen luokituksen (BB) tarkkailuun mahdollista laskua varten. UPM ja Myllykoski ovat käyneet neuvotteluja yritysjärjestelyistä.</p> <p>Moody's nosti M-Realin pitkän velan luokituksen Caa1:stä B3:seen. Luokitusnäkömät ovat positiiviset..</p> <p>Moody's alensi Espanjan pitkän velan luokituksen: Aaa →Aa1. Luokitusnäkömät ovat vakaat.</p> <p>Moody's nosti Metson pitkän velan luokituksen Baa2 näkömät negatiivisesta vakaaksi.</p> <p>Keskinäinen vakuutusyhtiö Pohjantähti ja Pohjola Vakuutus Oy ilmoittivat aikeesta yhdistyä keväällä 2011.</p> <p>BayernLB ja WestLB ilmoittivat selvittävänsä yhdistysmahdollisuuksia.</p>
Lokakuu 2010	<p>Moody's asetti Irlannin pitkän velan luokituksen (Aa2) tarkkailuun mahdollista laskua varten.</p> <p>Fitch alensi Irlannin luottoluokitukset. Lyhyt F1+ →F1 ja pitkä AA- →A+. Luokitusnäkömät ovat negatiiviset.</p>